

KOMPOSITIO

10

Musik och Makt

*Kammarmusikfestivalen RUSK
tar pulsen på samhället*

8

Annu Mikkonen

Edunvalvoja sydämestään

13

1800-luvun perintö

*Säveltäjyyden historia on
moniääninen tarina*

KOMPOSITIO

2019

Julkaisija
Suomen Säveltäjät ry

Toiminnanjohtaja
Annu Mikkonen

Päätoimittaja
Juha Torvinen
juha.torvinen@helsinki.fi

Toimitussihteeri
Hanna Isolammi
hanna.isolammi@gmail.com

Vakituinen avustaja
Maisa Mikkonen

Toimituskunta
Antti Auvinen, Veli Kujala,
Minna Leinonen ja Olli Virtaperko

Ulkoasu
Antti Kangassalo / farm.fi

Kansi
Teemu Korpela:
I Like It Here, 2018.
Kynsilakka kankaalle 255 x 240 cm.
Kuvaaja: Sami Parkkinen

Paino
PrintGroup PG Oy

ISSN 1799-8433
ISSN 1799-8441 (verkkoversio)

Kompositio verkossa (pdf)
composers.fi/tietoa-yhdistyksesta/kompositio

Kompositio on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry:n jäsen (kultti.net)

 **SUOMEN
SÄVELTÄJÄT**

Suomen Säveltäjät ry (perustettu vuonna 1945) on aatteellinen yhdistys, jonka jäsenistönä on vakavan musiikin parissa työskenteleviä säveltäjiä. Yhdistys toimii eri puolilla maata ammattiaan harjoittavien jäsentensä keskinäisenä yhdyssiteenä. Se valvoo ja tukee säveltäjien taiteellisia, ammatillisia ja taloudellisia etuja sekä edistää maan luovaa säveltaidetta. Suomen Säveltäjät ry osallistuu toimintakenttäänsä liittyvien organisaatioiden toimintaan, ottaa kantaa ajankohtaisiin kulttuuripoliittisiin kysymyksiin ja edistää suomalaisen musiikin esittämistä, levyttämistä ja kustantamista. Yhdistys järjestää jäsenilleen koulutustilaisuuksia yhdessä eri alojen asiantuntijoiden kanssa.

composers.fi/tietoa-yhdistyksesta/historia

Suomen Säveltäjät ry
Urho Kekkosen katu 2 C, 00100 Helsinki
saveltajat@composers.fi
puh. 09 445 589

composers.fi
facebook.com/suomensaveltajat

Toimisto
Toiminnanjohtaja Annu Mikkonen
Toimistos sihteeri Maisa Mikkonen

Hallitus
Antti Auvinen, puheenjohtaja
Olli Virtaperko, varapuheenjohtaja
Markku Klami
Veli Kujala
Minna Leinonen
Paola Livorsi
Niilo Tarnanen

Poimintoja

1930 1950 1970

28

Kolmen sukupolven levyjä

Uusien levyjen arvioissa musiikkia muun muassa Rydmanilta, Heiniseltä, Wessmanilta, Saariaholta, Ahmakselta, Livorsilta, Wennäkoskelta ja Hynniselältä.

MAARIT KYTÖHARJU

8

Annu Mikkonen – edunvalvoja sydämestään

”Tunnen melkein kaikki jäsenet henkilökohtaisesti, ja ilolla ja uteliaisuudella kuuntelen heidän teoksiaan henkilön kautta, eli millaista musiikkia juuri se ihminen on säveltänyt. Ja siksi löydän jokaiselta jotain mistä pidän.”

BEATE BERNITSEN

10 Musik och makt – Kammarmusik- festivalen RUSK tar pulsen på samhället

”Makt är aktuellt ur politiskt, historiskt, kulturellt, sociologiskt och ekonomiskt perspektiv”, öppnar Fagerlund upp bakgrunden till resonemang kring RUSKfestivalens tematik.

19

Aikamme suomalaista musiikkia – tyyllinen runsaudensarvi

Säveltäjä ja musiikkitoimittaja Aki Yli-Salomäki esittelee radiossa suomalaista nykymusiikkia monipuolisesti, yleistajuisesti ja positiivisesti.

JUHA TORVINEN

13

1800-luvun perintö suomalaisessa säveltaiteessa

Suomen musiikin 1800-luvusta puhuttaessa esiin nostetaan usein kansallisromantiikka ja kansakunnan rakentaminen. Tarina on kuitenkin paljon moninaisempi.

Pääkirjoitus

TULEVAISUUDEN SÄVELTÄJÄT

Valtion tuoreimpaan talousarvioesitykseen sisältyvä taiteen ja kulttuurin määrärahalisäys on tervetullut asia. Taiteilija-apurahan määrä kasvaa, joskaan ei riittävästi. Kun apurahajärjestelmä rakennettiin 1960-luvun lopussa, apurahan saaja vertautui keskituloiseen palkansaajaan. Nykyisin keskiansioista ollaan huomattavasti jäljessä. Valitettavaa on myös se, että taiteilijaeläkkeiden määrä ei nouse.

Korjausliike on kuitenkin kaivattu ja oikeasuuntainen.

Yhdistyksenä voimme vaikuttaa alamme suuntaan. Suomen Säveltäjät ry pyrkii edistämään kaikkien jäsentensä ammatillisia etuja tasapuolisesti tasaa arvoa ja yhdenvertaisuutta kunnioittaen. Haasteena on toimia niin, että jokainen yhdistyksen jäsen kokee yhdenvertaisuustavoitteen omaksi edukseen. Pidän tärkeänä, että jäsenistöltään kulttuurisista ja koulutuspoliittis-historiallisista syistä johtuen miesvaltainen ja pääkaupunkikeskeinen yhdistyksemme toimii rohkeasti ja taitavasti tehdessään tulevaisuutta koskevia valintoja.

Yhdistys haluaa olla mukana rakentamassa sellaista tulevaisuutta, jossa sävellysojintojen pariin hakeudutaan nykyistä tasapuolisemmin sukupuolesta riippumatta. Lopulta kysymys on roolimalleista: kuka voi ja saa säveltää?

Yhtä tärkeää on rakentaa tulevaisuutta sellaiseksi, jossa säveltäminen on edelleen arvostettu osa ihmisten välistä kanssakäymistä ja jossa taidemusiikki on yhä keino kokea elämä täysipainoiseksi ja merkitykselliseksi. Ennen kaikkea on oleellista kehittää ja ylläpitää rakenteita sellaiselle taidemusiikille, joka elää ja hengittää paitsi historiastaan myös elävästä nykyhetkestä, tämän ajan ajatuksista ja arvoista.

Tämä on mahdollista vain tekemällä jatkuvasti työtä epäkohdiksi kokemiemme asioiden korjaamiseksi. Katseen on kuitenkin oltava tulevaisuudessa! Säveltäjä lisää taiteen arvostusta parhaiten tekemällä luovan työnsä mahdollisimman hyvin ja muistuttamalla poliittisia päättäjiä taiteen kentän tarpeista aina kun siihen tarjoutuu mahdollisuus.

Suomen Säveltäjät ry on ensi vuonna valvonut säveltäjien etuja 75 vuotta. Edunvalvonta vaatii taitoa. Yhdistyksemme on painoarvoltaan paljon suurempi kuin mitä jäsenmäärä antaa olettaa. On aivan ensiarvoisen tärkeää, kuka etujamme valvoo silloin, kun säveltäjä säveltää.

Siksi haluankin tässä yhteydessä kiittää lämpimästi pitkäaikaista toiminnanjohtajaamme **Annu Mikkosta** ansiokkaasta työstä säveltäjien, meidän jokaisen, eduksi. Annun aikana ja ansioista Suomen Säveltäjät ry on kehittynyt arvostetuksi ja vakaaksi toimijaksi edunvalvonnan alueella.

ANTTI AUVINEN
Suomen Säveltäjät ry:n hallituksen puheenjohtaja

MAARIT KYTÖHARJU

Sibelius-festivaalin taimitarha 2020

Sinfonia Lahti järjestää vuonna 2020 Sibelius-festivaalin taimitarha -nimellä kulkevan valmennusohjelman. Mukaan on haettu nuoria, uransa alkupuolella olevia säveltäjiä, jotka saavat valmennusta orkesteriteoksen säveltämisessä. Valmentajina toimivat Suomen Säveltäjät ry:n jäsenet **Lotta Wennäkoski**, **Perttu Haapanen**, **Riikka Talvitie**, **Sebastian Fagerlund** ja **Matthew Whittall**. Ohjelman tuloksena syntyneet teokset kantaesitetään Sinfonia Lahden konsertissa 17.9.2020. Konsertin johtaa **Dima Slobodeniouk**.

EERO LASSILA

Musiikki & Mediassa myös taidemusiikkisisältöä

Tampereella vuosittain järjestettävä musiikkialan ammattilaisten ja median yhteinen verkostoitumistapahtuma vietti tänä vuonna 30-vuotisjuhla-vuottaan. Aiempina vuosina populaarimusiikkiin keskittyneessä tapahtumassa oli nyt ensimmäistä kertaa mukana myös taidemusiikkia käsitteleviä paneelleja ja seminaareja. "Taidemusiikki on nyt tullut toivottavasti jäädäkseen [Musiikki & Median] ohjelmaan. Se tuskin on tarkoitus, että klararit puuhailevat vain keskenään. Hybridimalli on kiinnostavampi", kirjoittaa **Kimmo Hakola** tapahtumasta *Rondossa* 11/2019.

SAKARI RÖYSKO

Kansainvälinen urkusävellyskilpailu 2020

Helsingin Musiikkitalon säätiö järjestää kansainvälisen urkusävellyskilpailun. Kilpailun tarkoituksena on edistää urkureiden, säveltäjien ja orkestereiden yhteistyötä sekä saada aikaan uusia kiinnostavia urkusävellyksiä. Kilpailulla myös juhlistetaan Musiikkitaloon vuoden 2022 lopulla valmistuvia uusia Rieger-konserttiurkuja. Sävellyskilpailun voittajateokset on tarkoitus kantaesittää uusilla uruilla vuoden 2023 aikana Musiikkitalon konserteissa. Tuomariston puheenjohtajana toimii **Kaija Saariaho**, ja säännöt sekä muut tuomariston jäsenet julkistetaan vuoden 2020 alussa. ➔ urutsoimaan.fi

In Memoriam

PEKKA SIRÉN 3.7.1946–17.10.2019
Suomen Säveltäjät ry:n jäsen **Pekka Sirén** menehtyi lokakuussa 73 vuoden iässä. Sirén teki elämäntyönsä radion ja tv:n parissa. Hän oli Yleisradion kokeilustudion perustajajäseniä ja myös sen ensimmäinen palkattu työntekijä. Sirénin pääasiassa elektroakustisista teoksista koostuva tuotanto sisältää muun muassa radio-, näyttämö-, multimedia- ja filmsävellyksiä sekä ääni-installaatioita ja -performansseja. Suomen Säveltäjät ry ottaa osaa omaisten suruun.

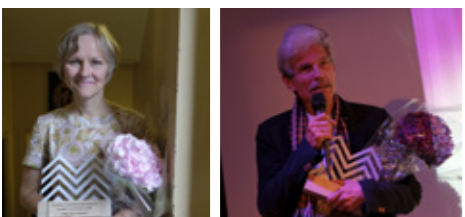
Palkintoja ja kilpailumenestystä

MAARIT KYTÖHARJU

Kaija Saariaho ja Heinz Holliger ovat saaneet vuoden 2019 kansainväliset Isang Yun -sävellyspalkinnot. Eteläkorealaisen Isang Yunin (1917–1995) nimeä kantava sävellyspalkinto perustettiin vuonna 2007. Sen alkuperäinen tarkoitus oli muuan muassa vahvistaa idän ja lännen välistä musiikkivaihtoa. Aiemmin yksittäisiin teoksiin perustuvasta kilpailusta on siirrytty arvioimaan laajemmin muun muassa palkittavien säveltäjien vaikutusta musiikin muutokseen. Palkintotuomareina toimivat Geonyong Lee, Younghi Pagh-Paan, Cord M. Meijering, Frédéric Durieux, David Eagle ja Liza Lim. Palkinnosta tiedotettiin Yunin syntymäpäivänä 17.9. ja palkinnonjakotilaisuus oli hänen kuolinpäivänään 3.11.

Suomen Musiikkikustantajat ry jakoi vuosittaiset palkintonsa Helsingissä 9.9.2019. Vuoden taidemusiikin säveltäjän palkinnon sai Mikko Heiniö. Hänen valintaansa perusteltiin muun muassa näin: "Heiniön vuosikymmenien mittainen työ musiikkielämän hyväksi niin säveltäjänä, järjestömiehenä kuin tutkijanakin on ohittamaton osa suomalaisen musiikin historiaa." Vuoden vientitekona palkittiin Lotta Wennäkoski. "Lotta Wennäkoski kuuluu maamme kysytyimpiin taidemusiikin säveltäjiin, joka on vuoden 2018 aikana noussut myös kansainvälisesti tunnetuksi ja arvostetuksi."

MUSIIKKIKUSTANTAJAT

LAURA VILAGI

Adam Vilagi on saanut teoksellaan *Directions* toisen palkinnon 16. kansainvälisessä Kazimierz Serocki -sävellyskilpailussa. Puolan säveltäjäliiton hallinnoimaan kilpailuun saapui määräaikaan mennessä 144 teosta. Tuomaristoon kuuluivat Fredrik Österling (Ruotsi), Paul Patterson (Iso-Britannia) ja Dariusz Przybylski (Puola). Voittajaksi valittiin eteläkorealaisen Jinseok Choin teos *Pathos*. Vilagin *Directions* esitettiin muiden voittajateosten kanssa 30.11.2019 Puolan radion konsertissa. Vilagin teoksen esitti Hashtag Ensemble.

JAANI FÖHR

Haapajärven kulttuuripalkinto on myönnetty Sanna Ahvenjärvelle ja Tapio Lappalaiselle. Perusteluksi mainittiin muun muassa Ahvenjärven ja Lappalaisen kansainvälisesti merkittävä taiteellinen työskentely, sävellyspedagogiikan uudistustyö sekä toiminta Haapajärven musiikkielämän edistämiseksi. Haapajärven sivustyslautakunta päätti palkinnon myöntämisestä 30.10.2019.

Lapin taidetoimikunta on palkinnut Outi Tarkiaisen hänen merkittävästä työstään säveltäjänä. Toimikunta perusteli palkintoa muun muassa seuraavasti: "Jo 34-vuotiaana säveltäjä Outi Tarkiaisella on merkittävä ura niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. [- -] Kansainvälisyydestään huolimatta Tarkiaisen ei ole kadonnut maailmalle: hän asuu perheineen Ivalossa." Lapin taidetoimikunnan taidepalkinto jaetaan vuosittain alueen ansioituneelle taiteilijalle, taiteenallalla toimivalle yhdistykselle tai muulle yhteisölle. Palkinto jaettiin 31.10.2019 Rovaniemellä.

SAARA SALMI

Tomi Räisänen marimba-konsertto *Portal* ylsi kolmannelle sijalle kansainvälisessä Uuno Klami -kilpailussa 15.11.2019. Räisänen teos oli myös yleisöäänestyksen voittaja. Kilpailun voitti italialainen Andrea Portera teoksellaan *Klecksophonie Lieder* ja toinen palkinto jaettiin ranskalaisen Christopher Culpon sävellykselle *Mundus Imaginalis*. Pertti Jalavan alttoviulukonsertolle myönnettiin Kotkan kaupungin tunnustuspalkinto, ja suosituslistalle ylsivät lisäksi Fridrich Brukin sinfonia sekä Maija Hynnisen oboekonsertto. Kilpailun tuomaristoon kuuluivat Kalevi Aho (puheenjohtaja), Magnus Lindberg, Erkki-Sven Tüür ja Olari Elts.

PETRI HURME

Nimityksiä

JANNE KAAKINEN

Jukka Viitasaari valittiin World Association for Symphonic Bands and Ensembles eli WASBEn hallitukseen kuusivuotiskaudeksi 2019–2025. Viitasaari on suurimmaksi osaksi professoreista koostuvan hallituksen ainoa niin kutsuttu "maallikkojäsen", ja hänen toimikuntansa WASBEssa liittyy musiikkikasvatukseen ja ohjelmistoon. WASBEn kokoukset pidetään vuosittain maailman suurimman puhallinmusiikkikonferenssin Chicagon Midwest Clinicin yhteydessä joulukuussa. Seuraava WASBEn maailmankonferenssi on Prahassa kesällä 2021.

MARI VON BOEHM

Magnus Lindberg oli nimikkosäveltäjänä kahdella festivaalilla syksyllä 2019. Uuden Ajan Ensemble järjesti ensimmäisen, Lindbergin tuotannolle omistetun säveltäjäfestivaalinsa syyskuussa. Festivaalin kahdessa konsertissa kuultiin Lindbergin kamariorkesteri- ja orkesteriteoksia. Uuden Ajan Ensemble on vuodesta 2011 toiminut nuorisammattimuusikoista ja musiikin ammattiopiskelijoista koostuva ryhmä, jota johtaa Tapio von Boehm. Syksyn toinen Lindberg-festivaali oli lokakuussa järjestetty Radion sinfoniaorkesterin 20-päiväinen tapahtuma. Vuoden 2018 Beethoven-festivaalin tapaan ohjelmassa oli sinfoniakonsertteja, oopperaa, kamarimusiikkia, resitaaleja ja keskusteluja.

Hanna Kosonen on nimitetty Suomen Säveltäjät ry:n vs. toiminnanjohtajaksi 1.1.–31.7.2020. Kosonen on toiminut muun muassa Tapiola Sinfoniettan intendenttinä, lukuisien musiikkikilpailujen ja -festivaalien tuotannollisissa tehtävissä sekä pianonsoiton opettajana ja muusikkona. Suomen Säveltäjien palveluksessa hän on vastannut yhdistyksen Ääneni äärelle -hankkeen ja vuoden 2018 Pohjoismaisten musiikkipäivien tuottamisesta. Kosonen on nykyisin myös Hannu Linnun henkilökohtainen assistentti. Yhdistyksemme pitkäaikainen toiminnanjohtaja Annu Mikkonen lopettaa työt yhdistyksen palveluksessa tämän vuoden lopussa, ja aloittaa Helsingin Taidehallissa vuoden 2020 alussa. Uudeksi toiminnanjohtajaksi valittu Vappu Verronen on vanhempainvapaalla ja aloittaa työt 1.8.2020. (Lue myös Annu Mikkosen haastattelu sivuilta 8–9.)

MILLA HYVÄRINEN

ONNITTELEMME!

- 8.2. Lotta Wennäkoski 50 v
  - 13.2. Juha Lehmus 60 v
  - 3.3. Klaus Wiede 70 v
  - 9.3. Esa Helasvuo 75 v
  - 3.4. Maarit Anderzén 85 v
  - 9.4. Aulis Sallinen 85 v
  - 4.5. Pertti Jalava 60 v
  - 4.6. Uolevi Tikkanen 80 v
  - 18.6. Juan Antonio Muro 75 v
  - 10.8. Jorma Panula 90 v
- Uuden Musiikin Lokakuu 15 v**

Kiitämme

Suomen Säveltäjät ry:n toimistosiihteri Maisa Mikkonen siirtyi toisiin tehtäviin 31.12.2019. Mikkonen aloitti yhdistyksen toimistossa syksyllä 2011 Katariina Laaksosen jäätyä eläkkeelle, ensin määräaikaisena ja sitten hakuprosessin kautta vakituksena työntekijänä. Pohjoismaisten musiikkipäivien työntekijäkaartissa hän tosin oli jo vuonna 2000 – neljätoistavuotiaana talkoolaisena. Taloushallinto-, tietotekniikka- ja jäsenrekisteriasioiden, säveltäjäkotien ylläpidon, Vikan-residenssin ja säveltäjäkotien varaus- ja vuokraustoiminnan sekä GDPR-asioiden lisäksi Mikkosen työnkuvaan kuuluivat myös käytännön tuotantotyöt erinäisissä yhdistyksen tapahtumissa sekä *Kompositio*-lehden oikoluku.

"Työn parhaita puolia ovat ehdottomasti olleet tapahtumat, joissa jäseniin on päässyt tutustumaan. On ollut hienoa kokea, miten nimet muuttuvat kasvoiksi ja kasvot ihmiksi. Vuoden kohokohtia ovatkin olleet jäsenkokoukset ja festivaalit, mutta valoa arkipäiviin ovat tuoneet myös säveltäjien vierailut toimistolla", Maisa Mikkonen kertoo. *Kompositio* toimitus kiittää Maisaa saumattomasta, tehokkaasta ja aina ystävällisestä yhteistyöstä sekä erinomaisen tarkasta oikoluvusta. Onnea uusiin tehtäviin!

Edunvalvoja sydämestään

”EN MINÄ MIHINKÄÄN ELÄKKEELLE JÄÄ!”, NAURAA SUOMEN SÄVELTÄJIEN TOIMINNANJOHTAJA ANNU MIKKONEN. TYÖVUODET OVAT KYLLÄ TÄYNNÄ, SEURAAJA VALITTU JA STANDAARI OJENNETTU, MUTTA KULTTUURIEDUNVALVONNAN HUIPPUOSAAJA KAAPATTIINKIN YLLÄTTÄEN UUTEEN HAASTEeseen. NIIN TÄPÄRÄLLÄ ELÄKÖITYMINEN SILTI OLI, ETTÄ MUISTELU ON PAIKALLAAN.

KUVAT: MAARIT KYTÖHARJU

Lamavuonna 1994 kauppatieteen maisteri **Annu Mikkonen** oli työtön. Kurssilla hän kirjoitti unelmakseen ”työskentelee kulttuuriorganisaatiossa” – ja päätyi lääkäriaseman hallintopäälliköksi. Mutta kirjanpitoa on vaikea rakastaa, ja kun vanha koulukaveri **Olli Kortekangas** kysyi, kiinnostaisiko sihteerinpaikka Suomen Säveltäjissä, Mikkonen ei miettinyt.

”Rekryprosessi oli niin sanoakseni kiinnostava, haastattelun jälkeen tuli vielä vaikuttamis- eli ryyp-päystilaisuus, jossa yhdistyksen hallitus kohtasi Ylen väkeä. Siellä ilmeisesti joillain avuilla onnistuin.”

Valintaan vaikutti, että kirjanpito-, hallinto- ja tuontiagentuuritöiden ohessa Mikkonen oli laulanut nykymusiikkia kuoroissa, roudannut konsertteja ja yleensäkin intoillut musiikista. Kun hänet valittiin sihteeriksi ja myöhemmin toiminnanjohtajaksi, taloushallinto hoitui niin helposti, että Mikkonen pystyi keskittymään työssään ”kivoihin juttuihin” eli jäsenistöön ja edunvalvontaan. Niihin hänet koului kaksi ihmistä:

”Edeltäjältäni **Maarit Anderzénilta** jäi isot saappaat. Hän oli kaikkien säveltäjien äiti, kun taas minä olen vain minä”, Mikkonen väittää. ”Maarit briiffasi minulle tarkasti kaikki silloiset satakahdeksan jäsentä. Sain esimerkiksi tietää, ettei **Erkki Salmenhaaralle** kannata soittaa, vaan pitää faksata soittopyyntö, johon vastaus tulee klo 15 jälkeen.”

Toinen perehdyttäjä oli puheenjohtaja **Mikko Heiniö**: ”Hän opasti toimintaympäristöön ja tekijänoikeusasioihin, mutta etenkin säveltäjien ajattelu-tapaan. Mikon ansiosta ymmärsin, että säveltäjällä taide voi yllättävissäkään tilanteissa mennä järkevän asianhoidon ja toimeentulon edelle.”

HITUNEN REALISMIA

Taiteen ensisijaisuuden ymmärtäminen lienee helpottanut Mikkosen uraa sosiaalisesti, joskaan ei sisällöllisesti. Toiminnanjohtajan keskeisenä tehtävänä kun on nimenomaan taloudellinen edunvalvonta. Mikkosen ääneen tulee paatosta, kun hän puhuu talouden realiteeteista taidealalla:

”Minusta on järkyttävää, ettei Sibelius-Akatemiasa opeteta tekijänoikeuksia, sopimusoikeutta, vakuutusksymyksiä ja sosiaaliturvaa. Vastavalmistunut säveltäjä osaa tehdä helvetin hyvää musiikkia, mutta toimeentulon suhteen hän saattaa tehdä kalliitakin virheitä ennen kuin tulee jäseneksi ja uskaltaa vaikka soittaa minulle. Sitten joudun kertomaan, että joo, niistä suurista oikeuksista pitää sopia jotain ihan itse.”

Mikkonen ei tarkoita, että säveltäjän kannattaisi tehdä uraa raha edellä – hitunen realismia riittää. ”Minun aikani jäsenistö on tuplaantunut, mutta rahan ja työtilaisuuksien määrä ei ole. Kovassa kilpailussa tieto auttaa, samoin verkostoituminen.”

Mikkosen mukaan ymmärrys on onneksi parantunut. ”Milleniaalit ymmärtävät, että kaikki eivät koko ajan saa viisivuotisia apurahoja. He verkostoituvat paremmin, tekevät rohkeammin yhdessä ja ovat monipuolisia.”

SILLANRAKENNUSTA DIGIMUUTOKSEN YLI

Suurin muutos Mikkosen edunvalvontauran aikana ei kuitenkaan liity jäsenistöön tai säveltäjien työnkuvaan vaan digiajan tekijänoikeuksiin:

”Teknologia muuttui yhtäkkiä sellaiseksi, että kaikki musiikki oli kaikkien saatavilla ilmaiseksi, ja siinä tilanteessa me edunvalvojat olimme valmistautumattomia ja ilmeisesti henkisesti laiskoja”, Mikkonen katu. ”Sellaisen saavutetun edun muuttaminen myöhemmin rahaksi on vaikeaa. Suoratoistoon perustuva tekijänoikeusmaailma ei muutenkaan suosi nykymusiikkia, ja yleisradiotoiminnassakin digijakelun korvauksia on kehitetty huonosti.”

Mikkosen mukaan digimuutos on kuitenkin kohdellut eri genrejä melko tasa-arvoisesti, mikä on helpottanut toiminnanjohtajan sidosryhmätyötä: ”Suomen suuret genresodat kevyen ja vakavan musiikin välillä olivat ennen minun aikaani, ja olen hieman pystynyt remontoimaan siltoja niiden jäljiltä.”

Tähän liittyy se, mihin Mikkonen on tyytyväisin edunvalvojan urallaan:

”Minulla on toimivat työvälit kaikkiin intressiryhmiin, ja tunnen tulevani kuulluksi. Minua kiinnostaa aina löytää neuvottelutulos, jonka kanssa kaikki voivat elää. Sillä tavalla pystyn parhaiten auttamaan säveltäjän asemaa, koska sitähän minä haluan.”

KOKO PERSOONALLA, TASAPUOLISESTI

Annu Mikkosen tapauksessa säveltäjien etua on ajanut nimenomaan ”minä”, ei pelkkä työminä. Kokonaisvaltaisuus on tarkoittanut intensiivistä mutta samalla palkitsevaa työtä:

”Että aikanaan halusin kulttuuriorganisaatioon johtuu siitä, että kulttuuria voin edistää koko sielulla ja sydämellä, rahaa en. Siksi olen hirveästi rakastanut tätä työtä sekä säveltäjien että sidosryhmien kanssa.”

Annu Mikkosen tapauksessa sielu ja sydän ovat soveltuneet myös Suomen Säveltäjien keskeiseen arvoon, jäsenistön tasapuoliseen kohteluun. ”Apuhajat jaetaan, sävellykset tilataan ja taide arvotetaan muualla kuin toimistolla, jossa kaikki saavat saman palvelun”, Mikkonen toteaa. Henkilökohtaisuus ja tasapuolisuus yhdistyvät myös siinä, miten Mikkonen kuuntelee jäsenistön musiikkia, ja sitä hän kuuntelee paljon:

”Tunnen melkein kaikki jäsenet henkilökohtaisesti, ja ilolla ja uteliaisuudella kuuntelen heidän teoksiaan henkilön kautta, eli

millaista musiikkia juuri se ihminen on säveltänyt. Ja siksi löydän jokaiselta jotain mistä pidän.”

Millaaisia sitten ovat ne henkilöt, joiden kanssa Mikkonen on työnsä tehnyt, suomalaiset säveltäjät? ”Tässä tapauksessa minä en näe metsää puilta, jäsenet ovat yksilöitä”, puolustautuu Mikkonen, mutta lisää silti rakkaudella:

”Yleensä tosi fiksuja, joskus vähän kapeita.”

Se ei Mikkosta ole haitannut, päinvastoin: ”Minun psykeni kai sopii originelleille”, hän nauraa. ”Kaikki on helppoa, kun ollaan vilpittömiä ja samalla puolella.”

Huhut Annu Mikkosen eläköitymisestä eivät olleet vääriä eivätkä liioiteltuja. Tarkoitus oli vakava, mutta kuultuaan joultalaasta huippuosaaajasta Taidehallin johtaja **Jan Förster** rupesi tosissaan vikittelemään Mikkosta. Aiempi väljä konsultointisuhde lämpeni, ja Annu Mikkonen aloittaa Helsingin Taidehallin taloushallinnosta vastaavana 1.1.2020.

KARE ESKOLA

Kirjoittaja on musiikkitoimittaja ja Komposition edellinen vastaava toimittaja.

MIKKO HEINIÖ:

Työpari muistelee

Vasta Annun myötä yhdistyksen sihteerin roolista kasvoi päätoiminen toiminnanjohtaja. Omasta takaa hänellä oli jo taloushallinnon vankat taidot, musiikkiopintoja ja aito mielenkiinto siihen musiikkiin, jota jäsenistö tekee.

Kävimme pitkiä puhelinkeskusteluja lähes päivittäin, eikä vain kokousagendasta. Vaihdoimme ajatuksia ja tarvittaessa muodostimme yhteisen näkemyksen, oli sitten kyse kulttuuri- tai järjestöpolitiikasta, arvoista tai käytännön ratkaisuista, traditioista tai uudistuksista, säveltäjän työn luonteesta tai konserttielämästä. Pidin tärkeänä, että hallituksen kokouksiin menimme yksimielisinä.

Annun osaaminen kasvoi nopeasti, ja hänestä tuli luottohenkilömme monissa yhdistyksen ulkopuolisissa toimikunnissa, eritoten Teostossa. Kun luotettiin hänen kykyynsä toimia itsenäisesti ja oma-aloitteisesti yhdistyksen parhaaksi, hän viihtyi hyvin työssään ja hoiti sen ehdottoman lojalisti. Myös kansainvälisiä tehtäviä ja kontakteja kertyi, ja niissä Annu oli arvostettu ja pidetty. Oli mukava osallistua pohjoismaisiin kokouksiin ruotsia hyvin taitavan henkilön kanssa, kun ei tarvinnut patistaa skandinaaveja englanttiin.

Saumaton ja mutkaton yhteistyö välillämme kesti neljätoista vuotta – ja itse asiassa sitten vielä ne neljä vuotta, jotka jatkoivat Teostossa. Mikäli ylipäättään mistään kinasimme, annoin mielelläni hänen voittoa (muistaakseni). Suuresta empaattisuudesta huolimatta Annu osaa olla myös karski, kipakka ja hurttia huumoria ymmärtävä. Hyviä ominaisuuksia esimerkiksi silloin, kun piti matkanjohtajana paimentaa äijävoittoista säveltäjästä meillä ja muilla mailla.

MUSIK OCH MAKT KAMMARMUSIKFESTIVALEN RUSK TAR PULSEN PÅ SAMHÄLLET

KAMMARMUSIKFESTIVALEN RUSK HAR UNDER
DE KONSTNÄRLIGA LEDARNA, KLARINETTISTEN
CHRISTOFFER SUNDQVISTS OCH TONSÄTTAREN
SEBASTIAN FAGERLUNDS BESKYDD PROFILERAT SIG
SOM EN HÖGKLASSIG FESTIVAL DÄR NUTIDA OCH
ÄLDRE KLASSISK MUSIK SAMSAS OCH KOMMUNICERAR
SINSEMELLAN PÅ KONSERTERNA. SOM TEMA FÖR
ÅRETS UPPLAGA HADE FESTIVALEN VALT "MAKT".

Den sjunde upplagan av kammarmusikfestivalen RUSK ordnades i Jakobstad 19.–23.11.2019. Festivalens hemvist är Schaumansalen vid Campus Allegro och arrangeras av Jakobstads Sinfonietta och staden Jakobstad, i samarbete med de tre stadier av musik- och konstutbildning som finns i staden.

När jag via telefon nådde Fagerlund, nyss hemkommen från operan *Höstsonatens* premiär i Hongkong, berättade han att man varje år har försökt välja ett tema som inte bara anknyter till musik eller stil – det ska även finnas en samhällelig aspekt.

"Makt är aktuellt ur politiskt, historiskt, kulturellt, sociologiskt och ekonomiskt perspektiv", det praktiskt taget väller ur

en klart inspirerad Fagerlund när han öppnade upp bakgrunden till hans och Jakobstadsbördige Sundqvists övergripande resonemang kring tematiken.

"Nu har det varit jättemycket på tapeten med könsbalans men precis lika intressant är konstnärens förhållande till makthavare men också konstnären som maktutövare", summerade Fagerlund temats kanske två tydligaste infallsvinklar.

Makt omformulerat till en aktivitet – maktutövning – skapar och upprätthåller hierarkier och spänningpunkter, vilka RUSKs musiker med musikaliska medel nu skulle sätta fingret på och blottlägga.

KOMPOSITÖRENS INDIREKTA MAKT

Under romantiken skedde en förskjutning av musikens roll i samhället: En del musik blev Konst, musiker och tonsättare blev konstnärer, och i de allra klarastes stjärnglans ville även makthavare sola sig och använda för egna syften. I andra änden av spektret finns tonsättare vars kön, hudfärg, ideologiska eller kulturella hemvist eller sociala budskap inte har behagat makteliten och följaktligen aktivt motarbetats.

Årets temakompositör för RUSKfestivalen är **Outi Tarkiainen**. Hennes musik har bl.a. uruppförts på BBC Proms i höst. Hon formulerar sin syn på kompositörens makt så här:

"Kompositörens makt är indirekt men kan ändå obemärkt växa till sig och ha en stor inverkan [på människor]. Kompositören har kontakt till musiker och genom dem till sin publik. Musikens universella språk kan ta sig förbi människors skal ända till deras inre. Tankar och känslor som visas från hjärta till hjärta, som pratar bortom ord, kan möta publiken på ett mycket slagkraftigt sätt. Då kan makten vara stor!"

Den indirekta makt som Tarkiainen påtalar sätter fokus på tonsättarens nätverk och kontext, dvs. den scen eller plattform som möjliggör den position från vilken hen kan "viska" tankar

som kan slå an strängar hos mottagliga publik. De teman som kompositören har makt att ta sig an kan genom musikaliska upplevelser skapa t.ex. känslor av samhörighet och ligga till grund för aktivism. Att medvetet försöka förhindra tillgång till scener och nätverk är en form av maktutövning där syftet är att vingklippa kompositörens samhälleliga budskap.

MAKT OCH ANSVAR

RUSKfestivalens makttematik spred sig över sju konserter av vilka några gavs illustrativa namn som belyser temats många dimensioner. En av dessa var öppningskonserten "Inner circle" med undertiteln "om makt och ansvar" där musik av **Pierre Boulez** samsades med **Beethoven**, **Haydn**, **Tarkiainen** och **Sjostakovitj**.

"MUSIKENS UNIVERSELLA SPRÅK KAN TA SIG FÖRBI MÄNNISKORS SKAL ÄNDA TILL DERAS INRE. DÅ KAN MAKTEN VARA STOR!" - OUTI TARKIAINEN

Enligt Fagerlund var Boulez självskrivna inom ramen för det här temat. Boulez har varit en verklig maktutövare vad gäller att negligera men också att lyfta fram tonsättare. "Hans roll som kulturperson överskrider klart hans roll som tonsättare", sammanfattar Fagerlund.

Fagerlund träffar huvudet på spiken; jag kan inte på rak arm minnas när jag har hört Boulez musik live senast. Ändå har han i egenskap av betydande dirigent, IRCAM-grundare och via egna analytiska skrifter samt musikhistorieskrivningen erhållit en unik maktposition inom den västerländska

konstmusiken. Via hans *Pianosonat nr 1* (1946), spelad av **Paavali Jumppanen**, nådde hans klingande makttentakler även Schaumansalen.

Om man speglar Boulez mot Haydn ter sig förhållandet till makthavare annorlunda: "Papa" Haydn försökte, genom den lilla makt han som musikalisk betjänt hade, förbättra sina musikers arbetsbild. Själv hade han mer plikter än rättigheter hos furst **Esterházy**, ändå spred sig hans musik över världen och hans indirekt makt i formen av inflytande över musikaliska former som t.ex. stråkkvartetten och symfonin är odiskutabel.

Beethoven gick sina egna strider medan **Sjostakovitj** konstant hade en problematisk balansgång med makten i Sovjet. Som kontrast till maktintriger kan man finna fristad i Tarkiainens verk för solocello *Thy Words Submerged in Stone* (Sanasi kiveen uponneet, 2011) som behandlar det största löftet man kan ge en annan människa och glädjen i ett äkta förtroende mellan människor. **Senja Rummukainen** tolkade verket.

MAKT OCH BALANS

Att livet är en balans mellan glädje och sorg lyftes fram på torsdagskonserten "Garden of Joy and Sorrow" med undertiteln "makt och balans". Konserten lånar sitt namn från **Sofia Gubajdulinas** spirituella trio för flöjt, altviolin och harpa. Maktbegreppet visade sig här i musikaliska former, strukturer och gränsdragningar. Exempelvis i **Franz Anton Hoffmeisters** *Solokvartett nr 1 D-dur för kontrabas, violin, viola och cello* utmanar **Niek de Groot** och hans kontrabas kvartettradtionsens stämbalans medan **Missy Mazzollis** kvintett *Magic with every day objects* (2007) svävar fritt över genregränser.

RUSKfestivalen genomsyras av en tanke om genreöverskridande verksamhet vilket bl.a. syns i den ofta mycket välbesökta barnkonserten "Lilla RUSK", i samarbete med den lokala jazzföreningen och genom att inkludera andra konstformer som t.ex. dans, video, visuell konst eller ordkonst.

SAMARBETE ELLER MAKTKAMP

RUSK har genom sitt fokus på nutida musik i novembermörkret nischat in sig som ett självklart komplement till Musikfestspelen Korsholms mera traditionella profil. De två håller dessutom på att bli tre då Mellersta Österbottens Kammarorkester (MÖK) sedan ett par år tillbaka har kompletterat den österbottniska festivalfloran med sin egen kammarmusikfestival i maj. I samma andetag borde även vintriga Kaustby kammarmusikvecka nämnas. Det finns en festival för varje årstid.

MÖK, under ledning av **József Hárs**, medverkade i den senare av fredagskonserterna "Strings to the Bone", med namn från det stråkorkesterverk av Fagerlund som orkestern uruppförde år 2016. Outi Tarkiainens *Liebklinge* för sopransaxofon och orkester (2015), som **Jukka Perko** också uruppförde, är en mer öppen historia eftersom kompositören avsåger sig en del av sin deskriptiva makt genom möjlighet till improvisation. Konsertens första halva fokuserade på **Stravinskys Konsert för stråkar D-dur** (1946) och **Aaron Coplands klarinettkonsert** (1948). Sundqvist fungerade som solist.

Pulsens makt, är något av tema för kammarorkesterns konsert, berättar Fagerlund, och om man spinner vidare på den tråden tangerar den sista konserten "om makt och maktlöshet" det tillstånd av pulslöshet som ingen makt råår på, nämligen döden. Inom detta ramverk av maktlöshet klingade bl.a. Tarkiainens moderna klagovisa *Kunnes kivi halkeaa* (2008) ett verk baserat på **Sirkka Turkkas** dikt *Kipu ei kasva mitään* där diktjaget beklagar sin avlidna mor.

ALL(MOST) FEMALE PANEL

En av årets mest mångbottnade konserter var onekligen fredagens konsert med det svåröversatta namnet "Siimes". Namnet, lånat från Tarkiainens blåsvintett (2017), är en allegori för "ett

gömställe i skogens skygd varifrån man lätt kan observera den omgivande verkligheten". Konsertplatsen, Malmska gårdens historiska museala krypin, fördjupar den mångbottnade titeln: Genom att på museet lyfta fram tre verk av skrivna av kvinnor

SIRPA RÄIHA

**"NU HAR DET VARIT
JÄTTEMYCKET
PÅ TAPETEN MED
KÖNSBALANS MEN
PRECIS LIKA INTRESSANT
ÄR KONSTNÄRENS
FÖRHÅLLANDE TILL
MAKTHAVARE MEN
OCKSÅ KONSTNÄREN
SOM MAKUTÖVARE"**
- SEBASTIAN FAGERLUND

(**Clara Schumann**, Tarkiainen och Gubajdulina) blottläggs maktstrukturer och spänningen mellan centrum och periferi.

Å ena sidan kan man som Tarkiainen – bosatt i Ivalo – själv välja att bo "perifer" och använda närheten till naturen och den samiska kulturen som en styrka i skapandeprocessen. Å andra sidan, har kön ofta varit en bidragande orsak till varför en del kompositörer förpassats till musiklivets utkanter. Men kön är givetvis inte enda grunden för diskriminerande struktu-

rer: År 1979 var Gubajdulina en av sju kompositörer som svartlistades av den Sovjetiska kompositörsföreningen.

Även om könsbalansen är sundare än förut har RUSK utgående från tidigare års val av främst manliga temakompositörer inte direkt anledning att slå sig för bröstet: Av totalt 10 temakompositörer har två varit kvinnor då **Cecilia Damström** år 2017 delade äran med **Raoul Björkenheim**, **Ralf Nyqvist** och **Sauli Zinovjev**.

Fagerlund påpekar att det är en jätteviktig diskussion som nu förs angående könsfördelningen på konsertprogrammen valet av Tarkiainen som temakompositör ser han inte utgående från maktbalansen mellan män och kvinnor: valet av tematonsättare görs utgående från kvalitet. Tarkiainen har ett spännande och personligt uttryck, slår Fagerlund fast och genom detta manifesteras också den makt som konstnärliga ledare har, dvs. mandatet att lyfta fram intressanta tonsättare och musiker och förena dem kring tematiska helheter.

"TOFFE OCH BASSE" ABDIKERAR

Efter sju år vid makten kommer "Toffe och Basse" – som har blivit ett begrepp i Jakobstad – att abdikera och ge det konstnärliga ansvaret vidare till **Anna-Maria Helsing**. Fagerlund medger att det är vemodigt men att tiden är den rätta för att ge över ansvaret för festivalen som nu har genomlevt den största växtvärken.

Ur ett lokalt perspektiv sett har Fagerlund och Sundqvist förvaltat sitt maktkapital väl: Man har samlat internationellt högtstående musiker, skapat en kreativ miljö i Campus Allegro och bjudit på konsertupplevelser som inte hör till det vanliga förorter av Jakobstads storlek. RUSK har nått skolålder och jag hoppas att även framtida upplagor kommer att granska omvärlden med en förstaklassists energi och livsbejakande nyfikenhet.

KAJ AHLSEVED
Skribenten är musikforskare och kritiker.

Suomen musiikin ja koulutuksen 1800-luvun voimahahmo, laulopedagogi ja säveltäjä **Anna Blomqvist**, joka toimi muun muassa Helsingin ruotsinkielisessä tyttökoulussa.

1800-luvulla kehittyivät moderni konserttikulttuuri ja musiikkikritiikki, konservatoriot ja sinfoniaorkesterit, virtuoosikultti, salonkimusiikki ja neromyytti sekä kansallinen musiikin historian kerrontatapa. Toisaalta myös vaihtoehtoiset musiikkipiirit sekä esoteeriset, kosmopoliittiset ja ylijäiset yhteiskunnalliset edistysaatteet kukoistivat. Pääosin 1800-luvun suomalaiset säveltäjät olivat ruotsinkielisiä.

SÄVELTÄJÄKOULUTUKSEN INSTITUTIONALISOITUMINEN

Suomessa ammattimainen sävellysopetus ajatellaan usein alkavaksi vuonna 1882 perustetusta Helsingin musiikkiopistosta eli nykyisestä Sibelius-Akatemiasta, jonka perustamisidean jo 1870-luvulla esitti laulopedagogi ja säveltäjä **Anna Blomqvist**. Sävellyksenopiskelijoiden näytteitä pidettiin osoituksena koko opiston taosokkuudesta. Ensimmäiset konserteissa

esitetty oppilasteokset olivat viulisti ja säveltäjä **Agnes Tschetschulinin** kolme liedä (2.4.1884), *Romanssi* viululle ja pianolle (30.5.1884) sekä *Melodia ja Masurkka* viululle (30.5.1885). Vuosina 1885–1914 sävellystä saattoi opiskella myös Helsingin filharmonisen seuran orkesterikoulussa, jonka tunnetuimpia oppilaita oli **Ida Moberg**.

Sävellystä oli toki opiskeltu aiemminkin erilaisissa musiikkikouluissa ja yksityisesti. Ammattimaisista sävellysopinnoista kiinnostuneet suuntasivat yleensä ulkomaille sekä ennen että jälkeen Helsingin musiikkiopiston perustamisen. Esimerkiksi Blomqvist opiskeli sävellystä Dresdenissä **Theodor Bertholdilla**, Tschetschulin Berliinissä **Woldemar Bargielilla** ja **Ina Lange** Moskovassa **Pjotr Tšaikovskilla**.

Moni suomalainen musiikinopiskelija menestyi Euroopan konservatorioissa. Laulaja ja säveltäjä **Josefine Woldstedt** sai Praemie-palkinnon (1875) Leipzigin konservatoriossa. Koulun tähtioppilaisiin kuuluivat myös Mozart-stipendillä sävellyksestään palkittu **Betsy Holmberg** sekä suomalaisen pianopedagogiikan uranuurtaja **Henriette (Jetta) Nyberg**.

SÄVELTÄJÄ SEKATYÖLÄISENÄ

Kaikilla säveltäjillä ei ollut taloudellista mahdollisuutta opiskella ulkomailla, vaikka Keisarillinen senaatti myönsi siihen apurahoja 1850-luvulta lähtien. Moberg valittaa rahapulaansa kirjeessään tukijalleen **Fredrik Cygnaeukselle** Pietarin konservatorion ensimmäisenä lukuvuonnaan. Harva säveltäjä sai myöhemminkään elantoaan pelkästään säveltämisestä. Usein monialainen musiikillinen ammattitaito oli toimeentulon kannalta välttämätöntä.

Moni säveltäjä työskenteli esimerkiksi opettajana tai kirjailijana, kuten **L. Onerva** ja **Ina Lange**, joka toimi myös Tanskan hovipianistina. Sittemmin Langesta tuli musiikinhistorioitsija sekä vanhan musiikin tutkimuksen ja esityskäytäntöjen uranuurtaja. **Betty Boije** teki uran

oopperalaulajana Tukholmassa ja **Mina Boije** musiikinopettajana Yhdysvalloissa. Moberg, joka piti itseään ensisijaisesti säveltäjänä, toimi kapellimestarina, kuoronjohtajana ja musiikinopettajana. **Lilly Kajanus-Blenner**, joka erikoistui Pietarin konservatoriossa sekä harpunsoittoon että sävellykseen, toimi myös operettisolistina ja pianonsoitonopettajana. **Jenny Elfving** oli hortologi ja puutarhataiteen edistäjä ja **Edith Sohlström** voimistelunopettaja.

SÄVELTÄMISEN MONET MUODOT

Taloudellisiin ja musiikkikulttuurisiin käytäntöihin liittyy myös kysymys sävellystyypeistä. 1800-luvulla musiikkia myytiin ennen kaikkea koti- ja kamari-musisointiin sopivina nuotteina. Siksi monet säveltäjät tekivät niin sanottua pienimuotoista musiikkia. Sitä soitettiin, sitä sai esille ja sen tekeminen oli monelle säveltäjälle hyväksytympää kuin suuria instituutioita, suhteita ja investointeja vaatinut orkesterimusiikki.

Esimerkiksi **Sofie Lithenius** ja **Lilli Thuneberg** tekivät huomattavat urat lastenlaulujen säveltäjinä. 1800–1900-luvun taitteen kulttuuriko-

Turun dilentanttiyhdistyksen jäseniä 1890-luvulla. Yhdistys järjesti konsertteja ja toimi yhteistyöverkostona. Siihen kuului säveltäjiä ja muusikoita, harrastelijoita ja ammattilaisia.

SVANTE DAHLSTRÖM: PROMENADER III (ÅBO: ÅBO TIDNING OCH TRYCKERI 1963), S. 213.

tiin hankittiin uusimmat Thunebergit joka joului, ja lähes jokainen Suomen kouluja käynyt osaa nykyäänkin ainakin yhden Litheniuksen laulun ulkoa.

Erottelu populaari- ja taidemusiikkiin ei ollut 1800-luvulla niin tärkeää. Moni säveltäjä sävelsi tanssimusiikkia, aivan kuten aiemminkin. Mainioita esimerkkejä ovat **Charlotta Lithander**, **Nathalie Berg**, **Olga Sirelius** sekä **Gustava Boije**, jonka *Keskeytynyt valssi* lienee mieleenpainuvimman sodan kuvaus suomalaisessa pianomusiikissa. Uusia paritansseja sekä karaktääri- ja taiturikapaleita soitettiin niin julkisissa konserteissa kuin keskiluokkaisissa kodeissa.

Hengellisen musiikin säveltäminen työllisti niin ikään suuren määrän säveltäjiä, joista mainittakoon **Lilli Leinberg**, **Fanny Stenroth** ja **Ina Karttunen**.

Olemme silti edelleen taipuvaisia hahmottamaan musiikin historiaa Mobergin, Holmbergin, **Tiesenhäusen-Forsténin** ja **Leiviskän** kaltaisten sinfonikkojen tai muuta laajaa orkesterirepertuaaria säveltäneiden ammattilaisten kautta. Säveltäjyyden historiallinen kirjo on kuitenkin paljon monimuotoisempi sekä musiikillisesti että sosiaalisesti.

SÄVELTÄJYYDEN KRITTEERIT

Ammattimaisen ja amatöörimäisen säveltämisen ero on 1800-luvun kontekstissa kiperä kysymys. Voidaan kysyä, onko tällaista erottelua mielekästä tehdä. Esimerkiksi biedermeier-kulttuuriin kuului oleellisesti säveltämisen *harrastaminen*. Biedermeier, joka tuotti kasapäin yksinlauluja, pianokappaleita, kuoro- ja näytelmämusiikkia, on yksi suomalaisen säveltaiteen kultakausi.

Ei ole yhtä oikeaa tapaa määritellä säveltäjyyttä. Voidaan myös kysyä, keiden etua mitkäkin säveltäjyyden, ammattilaisuuden tai amatööriyden kriteerit palvelevat. Jos 1800-luvun säveltäjän sävellyksiä ei esitetty julkisesti, mutta hän silti sävelsi, onko hän säveltäjä vai ei? Kuuluuko hänet huomioida musiikin historiankirjoituksessa? Tai

jos säveltäjällä oli toinen, ei-musiikillinen leipätyö, onko hän enää vakavasti otettava säveltäjä?

1800-luku edustaa Euroopassa myös vanhan sääty-yhteiskuntarakenteen vähittäistä murenemista, keskiluokan nousua ja luokkayhteiskunnan syntyä. Pariisissa opiskellut ja Ruotsissa vaikuttanut savolaissyntyinen säveltäjä-pianisti **Laura Netzel** kuului aatelistaustansa ja puolisonsa aseman vuoksi tukholmalaiseen kulttuurieliittiin. Näissä piireissä musiikki oli toivottava harrastus, muttei sopivaa vakavana ansiotyönä. Niinpä Netzel julkaisi sävellyksensä aluksi salanimellä **N. Lago**.

Yhteiskunnallisten sääntöjen, tapojen ja taloudellisten olosuhteiden pakosta moni sävelsi pääasiallisesti pöytälaatikoon tai kotikonsertteihin. **Dagmar Collianderin** musiikkiunelmat saivat väistyä perhe-elämän ja toimeentulohuolien takia. Porvoolaista sivistyneistöä 1840- ja 1850-luvuilla sävellyksillään ihastuttaneen **Alexandra Edelfeltin** tuotanto pysyi lähinnä perhepiirissä.

SUOMALAISET KOSMOPOLIITIT

Myöskään säveltäjän suomalaisuuden määrittely ei ole yksinkertaista. 1800-luvulla ei ollut Suomi-nimistä valtiota eikä kansalaisuus merkinnyt sitä mitä nykyään. Suomessa syntyminen, eläminen tai lähisukujuuret riittävät kriteereiksi käsitellä säveltäjää osana Suomen musiikin historiaa – vaikka tämä samalla kuuluisi muidenkin maiden musiikinhistorioihin.

Holmberg ei koskaan asunut Suomessa ja Netzel vain pikkulapsena. Tschetschulin anoi Iso-Britannian kansalaisuuden. Oopperoistaan tunnettu **Ingeborg von Bronsart** on usein luokiteltu ruotsalais-saksalaiseksi säveltäjäksi, mutta hänen vanhempansa olivat Suomesta ja hän syntyi ja asui nuoruutensa Pietarissa.

Ylirajaisuus luonnehtii Suomen 1800-luvun säveltaidetta – siinä missä suomalaiskansallinenkin ajattelu. Jopa kansallism romantiikka oli eurooppalai-

Helsingin musiikkiopiston ensimmäiset opiskelijäsävellykset kuultiin 2.4.1884. Laulunopettaja Emmy Mechelin ja pianonsoitonopettaja Harold von Mickwitz esittivät kolme opiskelijä Agnes Tschetschulinin liedä.

HELSINGIN MUSIIKKIOPISTON KONSERTTIOHJELMIEN LUETTELOT (II-II, 1882-1884). TAIDEYLIOPISTON ARKISTO: SIBELIUS-AKATEMIAN ARKISTO.

nen muotiaate. Säveltäjät ja tyyliuunnat liikkuvat ylirajaisesti, aivan kuten nykyäänkin, vaikka ne saivat paikallisia erityismuotoja.

Osa suomalaisista säveltäjistä jäi ulkomaille pysyvästi. Eurooppalaisiin suurkaupunkeihin kuten Dresdeniin, Tukholmaan ja Pietariin muodostui paitsi suomalaistaiteilijoiden yhteisöjä, myös erilaisia hengellis-filosofisia, yhteiskunnallisia ja kulttuurisia yhdistyksiä, joissa säveltäjät liikkuvat. Varsinkin Dresdenin piiriin (**Anna Ingman**, Blomqvist, Tschetschulin, **Alie Lindberg**, Moberg ym.) vaikutus oli kauaskantoinen. Moni suomalainen säveltäjä ei 1800–1900-lukujen vaihteessa innostunut niinkään tai pelkästään suomalaiskansallisista vaikutteista, vaan kosmopoliittisesta edistysmielisyydestä aina salatieteistä työväenliikkeeseen ja luonnonsuojeluun. Tämä näkyi symbolistisina, ekspressionistisina ja impressionistisina tyylivaikutteina aina Mobergista **Heidi Sundblad-Halmeeseen**.

KANSAINVÄLISTÄ KULTTUURIVAIHTOA

Yksi merkittävä Pietarissa vaikuttanut suomalaissäveltäjä oli **Alexandra**

Železnova, joka työskenteli muun muassa **Mili Balakirevin** vaikutuspiirissä. Laulumusiikkiin erikoistunut Železnova toimitti sävellystyönsä ohella Uralilta keräämiään kansanlauluja. Poliittisesta sekasorrosta huolimatta hän ei koskaan emigroitunut, vaan elätti itsensä ja lapsensa Leningradissa pianonsoitonopettajana.

Pietarin läheisyys ja sinne 1870-luvulta lähtien johtanut rautatieyhteys vilkastuttivat ulkomaisten muusikoiden vierailuja Suomeen. Yhteydet Skandinavian sekä Saksan kautta Keski-Eurooppaan olivat tärkeitä. Helsingissä vieraili ulkomaalaisia säveltäjiä usein orkesterinjohtajan tai esiintyvän virtuoosin ominaisuudessa. Esimerkiksi wieniläinen säveltäjä **Henriette Farnbach-Ehmki** kiersi ravintolaorkestereineen Suomea 1890-luvun lopulla.

Kuuluisien säveltäjien vierailut keskittyivät suuriin rannikkokaupunkeihin, jotka sijaittivat Tukholman ja Pietarin välisen reitin varrella. Sisämaassa kuultiin kuitenkin kotimaisten säveltäjien uutuusteoksia. Kajanus-Blenner kiersi 1910-luvulla harppuineen Itä-Suomen kaupunkeja, ja säveltäjä-pianisti **Fanny Mannsén** kiersi laajasti Suomea jo 1840–1850-luvuilla, ennen rautateitä.

LOPUKSI

Säveltäjien kirjo muodostuu niin Suomen säveltaiteen historiassa kuin nykypäivässäkkin laajaksi, mistä musiikinlajista ikinä puhutaankin. Erilaiset sosioekonomiset taustat, opintopolut ja uravalinnat herättävät kysymyksen siitä, missä määrin säveltämisen historiaa voi kirjoittaa yhtenäisenä kertomuksena. Tänä päivänäkin säveltäjät eivät ole yksi yhtenäinen ryhmä. Totuudenmukaisempaa on kutoa säveltäjyyden historia moniääniseksi tarinaksi, jossa esille pääsevät mahdollisimman monenlaiset kohtalot ja musiikit.

NUPPU KOIVISTO & SUSANNA VÄLIMÄKI

Nuppu Koivisto on musiikkiin erikoistunut historioitsija ja Susanna Välimäki musiikkitieteilijä.

YLE

YLE

YLE

YLE

JUKKA LINTINEN

YLE

Nyky- musiikin asialla

“Yle on niitä harvoja instituutioita, jotka pystyvät tekemään kulttuurityötä nykymusiikin saralla”, toteaa Ylen konserttilähetyksistä ja uuden musiikin radio-ohjelmista vastaava **Elina Roms**. ”RSO on oma kokonaisuutensa, mutta sen lisäksi teemme radio-ohjelmia, studiotuotantoja sekä konserttitaltiointeja.”

Studio- ja kantanauhatuotannoissa Yle paikkaa mielellään kaupallisten ja itse äänitettyjen ohjelmistojen aukkoja erityisesti suomalaisen nykymusiikin osalta. Tyyllilajilla tai esteettisellä suuntautumisella ei ole väliä, mutta mahdollisimman valmiita esityksiä toivotaan, koska studioaikaa on rajallisesti. Kantanauhoja kerätään arkistoon ja soitetaan *Musiikkistudion* lisäksi myös nykymusiikkiin keskittyvissä *Ajassa soi-* ja *Aikamme suomalaista musiikkia* -ohjelmissä.

Ylellä tehdään myös nykymusiikin konserttitaltiointeja, ja esimerkiksi sävellyskonsertteja äänitetään mielellään. Romsin mukaan nykyisin uuden musiikin konsertteja esitetään radion konserttilähetysiin varatuilla ohjelmapaikoilla, kun ennen ne jäivät nykymusiikkiohjelmalottiin myöhäisiltaan. Ohjelmien sisällöt ovat vastaavasti viime vuosina painottuneet journalistisemmiksi.

”MEILLÄ ON VASTUULLA VINOUTUMATTA JOHONKIN SUUNTAAN, JOTEN MONIMUOTOISUUTTA POHDITAAN TOIMITUKSESSA PALJON.”
- ELINA ROMS

ROSTRUM JA EBU

Roms kertoo Ylen radiotoiminnan pyrkivän laaja-alaisuuteen ja diversiteettiin kaikilla mahdollisilla osa-alueilla – myös siinä, miten musiikista puhutaan. Perinteisen asiantuntijapuheen rinnalle on tärkeä saada myös kokemuksellisia puheenvuoroja.

Radiointi- ja studiotuotantopäätöksiä tehdään sekä journalistiselta pohjalta että tarjonnan perusteella. ”Ei meistä kukaan tietenkään pysty täysin irrottautumaan omista mieltymyksistään, mutta Ylen valinnat eivät toisaalta koskaan ole pelkästään yhden ihmisen takana”, Roms toteaa. ”Meillä on vastuu olla vinoutumatta johonkin suuntaan, joten monimuotoisuutta pohditaan toimituksessa paljon.”

Ylellä radion nykymusiikin sisältöjen parissa työskentelee noin kolmen hengen tiimi, joka myös valitsee IRC:hen

(International Rostrum of Composers) Suomea edustamaan lähetettävät teokset. Rostrumin ja EBU:n (European Broadcasting Union) musiikkivaihdon kautta sävellykset voivat päästä kansainvälisille radioaaltoille kotimaahan verrattuna moninkertaisten kuulijamäärien ulottuville. Vaikka valinnat tekeekin ulkopuolisen juryn sijaan Ylen oma tiimi, Rostrumin tarkat säännöt takaavat, että säveltäjänimet vaihtuvat vuosittain.

RSO TILAA UUTTA

Radion omalla orkesterilla on alusta lähtien ollut suuri merkitys suomalaisille nykysäveltäjille. Ohjelmapäällikkö ja kapellimestari **Toivo Haapasen** (1889–1950) suomalaisuuslinjan mukaisesti sekä Radio-orkesterin pienestä kokoonpanosta aiheutuneen ohjelmistopulan vuoksi tavaksi muodostui tilata yhtyeelle räätälöityä musiikkia kotimaisilta säveltäjiltä. Ajan kuluessa orkesterin koko kasvoi, mutta tilauskäytäntö jäi.

”Pyrimme tilaamaan neljästä viiteen uutta sävellystä vuosittain”, kertoo Radion sinfoniaorkesterin intendentti **Tuula Sarotie** pitkään jatkuneesta käytännöstä. Hänen mukaansa tilauksia varten on korvamerkitty rahaa ”muutamia kymmeniä tuhansia euroja vuodessa”, mutta kiveen hakattua summaa ei ole. Jos jonain vuonna tilataan enemmän, raha on jostain muusta

YLEISRADIOLLA ON MERKITYSTÄ KOTIMAISEN NYKYMUSIIKIN EDISTÄMISESSÄ MONELLA TAPAA. DIVERSITEETTIÄ JA TYYLILLISTÄ PLURALISMIA KOROSTAVAN INSTITUUTION TOIMINTOJA OVAT MUUN MUASSA KONSERTTILÄHETYKSET, KANTANAUHAT JA MUUT STUDIOUOTANNOT, NYKYMUSIIKKIIN PAINOTTUNEET RADIO-OHJELMAT SEKÄ TIETYSTI RADION SINFONIAORKESTERIN TILAUSSÄVELLYKSET JA KANTAESITYKSET.

5

VINKKIÄ MUSIIKKIAAN RADIOON HALUAVALLE

UUSI MUSIIKKI SOI YLE RADIO 1:N KONSERTTI-ILLOISSA SEKÄ OSANA MUUTA KONSERTTIOHJELMISTOA ETTÄ MYÖS ESIMERKIKSI SÄVELLYSKONSERTTIEN MUODOSSA. KOTIMAISTEN KLASSISEN MUSIIKIN KONSERTTIEN RADIOTUOTANNOISTA VASTAAVAN ELINA ROMSIN MUKAAN SÄVELTÄJÄN ON HYVÄ OTTAA HUOMIOON SEURAAVAT SEIKAT:

1.

Tarjota aktiivisesti ja tiedota ajoissa: kevään konserteista viimeistään lokamarraskuussa ja loppuvuoden konserteista keväällä.

2.

Jos konsertissa on kantaesitys tai -esityksiä, sen lähettämisen perusteet ovat vahvemmat.

3.

Yle ei ole konsertinjärjestäjä, vaan välittäjä. Konsertin tulee siksi olla budjettinsa puolesta niin vahvalla pohjalla, että se toteutuu joka tapauksessa. Yle maksaa muusikoille lähetyskorvauksen.

4.

Valmiita esityksiä kannattaa tarjota myös studiotuotannoiksi. Niistä vastaa **Timo Asikainen**, joka mielellään neuvottelee yhteistyöstä. Kantanauhatuotanto keskittyy soolo- ja kamarimusiikkikokoonpanoihin.

5.

Ylälle ei kannata tarjota studiotuotantoon ohjelmistoa, jota on äänitetty tai äänitetään kaupallisiin tarkoituksiin.

”TILAAMINEN ON RSO:LLE ERITTÄIN TÄRKEÄ JA MIELUINEN OPERAATIO, JA OLEMME AINA YLPEITÄ, KUN UUTTA SYNTYY.”

– TUULA SAROTIE

toiminnasta pois. Näillä näkymin tilausten määrään ei myöskään ole tulossa muutoksia: ”Tilaaminen on RSO:lle erittäin tärkeä ja mieluinen operaatio, ja olemme aina ylpeitä, kun uutta syntyy. Myös Yle kokee, että sävellystilaukset ovat keskeinen ja arvokas toiminnan muoto.” Sarotien mukaan tällä hetkellä uusia vielä julkistamattomia tilausteosten esityksiä on suunniteltu vuoteen 2023 asti.

KENELTÄ TILATAAN?

Orkesterin nykyinen ylikapellimestari **Hannu Lintu** tuntee suomalaisen ohjelmiston, ja Linnun jälkeen pestiin palkattu **Nicholas Collon** on myös sitoutunut tutustumaan suomalaiseen nykymusiikkiin ja jatkamaan kantaesityksiä. Ideoita tilauksiin voi tulla monelta taholta – esimerkiksi säveltäjiltä itseltään tai orkesterin muusikoilta – mutta päätöksiä tehtäessä ylikapellimestarin kanta on keskeisin. Sarotie täsmentää: ”Yleisradion orkesterin täytyy tietysti pyrkiä diversiteettiin laajalla rintamalla, joten alueellisia ja ikään tai sukupuoleen liittyviä seikkoja on myös mietittävä”.

Viime vuosina tosin nuorilta säveltäjiltä on tilattu keskimääräistä enemmän, ja parin viime kauden tilaukset on tehty kaikki miehiltä.

Sekä Lintu että Sarotie ovat kommentoineet viime aikoina suomalaista musiikkialaa puhuttanutta sukupuolten väliseen tasa-arvoon liittyvää epäbalanssia. Kumpikaan heistä ei ole kiintiöiden kannalla, vaan heille käsitys sävellyksen laadusta ja kiinnostavuudesta on ensisijainen tilauksia ohjaileva tekijä. Viime kausien RSO-tilausten all-male-panelit ovat Sarotien mukaan sattumaa, ja naisten osuus on tulevilla vielä julkistamattomilla kausilla suurempi.

Tilauksia ei kuitenkaan tehdä pelkästään kulloisenkin ylikapellimestarin suosikeilta, vaan mahdollisimman monille säveltäjille halutaan antaa RSO:n kantaesityksen mukanaan tuoma julkinen huomio. ”Yleisradion tilaus on säveltäjälle siinä mielessä suuri näytön paikka, että se lähtökohtaisesti radioidaan ja televisioidaan, ja EBU-vaihdon kautta sillä on mahdollisuus tulla kansainvälisesti huomatuksi”, Sarotie kertoo.

AJATUKSIA MENTORIOHJELMASTA

Sarotie painottaa, ettei säveltäjän esteetiikalla tai tyyllillä ole RSO:n tilausten kannalta merkitystä. ”Tärkeää on, että teoksessa kuuluu säveltäjän oma ääni, ja siinä on jotain uniikkia”, hän selventää. Orkesterille kirjoittamisen taito on myös tärkeä: ”Johtaa helposti frustraatioon, jos ekoissa harjoituksissa huomataan, että nuotit on kirjoitettu sekavasti ja hankalasti. Pitäisi pyrkiä siihen, että muusikoille asiat tehdään mahdollisimman selkeiksi.”

Lähtökohtaisesti säveltäjät kirjoittavat Sarotien mielestä hyvin orkesterille. Hän on kuitenkin pohtinut mentoriohjelman mahdollisuutta nuorille säveltäjille samaan tapaan, kuin kirjailijoilla on kustannustoimittajat. ”Jos kokeneempi kollega katsoisi ja kommentoisi partituuria esimerkiksi orkesterille kirjoittamisen, notaation tai vaikka keston suhteen – se voisi olla todella hyvä juttu!”

Asiassa on Sarotien mukaan paljon huomioon otettavia seikkoja, eivätkä säveltäjät ehkä olisi halukkaita tämäntapaiseen yhteistyöhön. Ideaa sietää silti miettiä!

Ajatus mentoriohjelmasta on selvästikin ajankohtainen. Haastattelun tekemisen jälkeen Sinfonia Lahti julkisti oman mentoointiprojektinsa (ks. tarkemmin sivu 5).

HANNA ISOLAMMI

Kirjoittaja on toimittaja, toimitussihteeri ja musiikintutkija.

”JOS KOKENEEMPI KOLLEGA KATSOISI JA KOMMENTOISI PARTITUURIA ESIMERKIKSI ORKESTERILLE KIRJOITTAMISEN, NOTAATION TAI VAIKKA KESTON SUHTEEN – SE VOISI OLLA TODELLA HYVÄ JUTTU!”

– TUULA SAROTIE

AIKAMME SUOMALAISTA MUSIIKKIA – TYYLILLINEN RUNSAUDENSARVI

Aikamme suomalaista musiikkia -radio-ohjelmalla on pitkä ja kunniaikas historia. Ohjelma on aikojen kuluessa muuttunut niin sisältöpainotusten kuin tyyllinsäkin puolesta, mutta nykyisin se on vakiintunut heinä-elokuussa julkaistavaksi kesäsarjaksi, joka esittelee monipuolisesti suomalaista ajankohtaista taidemusiikkia.

Säveltäjä ja musiikkitoimittaja **Aki Yli-Salomäki** on ollut mukana tekemässä ohjelmaa vuodesta 2012 lähtien. ”Alussa ohjelman tuottaja antoi minulle esiteltävät teokset, mutta nykyisin minulla on vapaat kädet tehdä omia valintoja. Itselleni tärkeitä linjauksia ovat tyyllinen moniarvoisuus ja yhdenvertaisuus. Yhdenvertaisuuden ei mielestäni pitäisi enää 2020-luvun kynnyksellä olla mikään tavoite, vaan vakiintunut tapa toimia.”

Aikamme suomalaista musiikkia -ohjelman sisältöjä ohjaavat journalististen ratkaisujen lisäksi jonkin verran myös Ylen jo olemassa olevat kantanauhut ja konserttitalenteet. Yli-Salomäki soittaisi ohjelmassa kuitenkin mielellään myös tekijöiden omia tallenteita – tietyn ehdoin: ”Niiden pitää tietysti olla tekniseltä tasoltaan riittävän laadukkaita, ja esittämiseen täytyy olla mukana olevien muusikoiden suostumus.” Yleisimmin ohjelmassa esiteltävän teoksen pituus on 8–20 minuutin väliltä, mutta joskus voidaan keskittyä koko ohjelman ajan myös yhteen pitkään sävellykseen. ”Tämä on ohjelmien tekijän kannalta yksi Ylen ohjelmien hienous”, Yli-Salomäki toteaa.

Yli-Salomäen tyyli radiotoimittajana on sujuvampoinen, yleistajuinen ja positiivinen. Informatiivisuuden ja viihdyttävyyden lisäksi tavoitteena on monipuolisuus. ”Tietämys muiden säveltäjien työstä on mielestäni tärkeää ja kiinnostavaa, ja ohjelman kautta olen syventänyt tätä tietoutta.” Tyyllinen runsaus näkyy ja kuuluu: tänä vuonna *Aikamme suomalaista musiikkia* -ohjelman kahdeksassa jaksossa esitettiin teoksia peräti 32 säveltäjältä.

”Pyrin tuomaan lisää harvemmin kuultuja tekijöiltä ja pitää tyyllillisen ilmaisun jatkossakin monipuolisena”, Yli-Salomäki lupaa.

HANNA ISOLAMMI

EINOJUHANI RAUTAVAARAN HARMONIAKÄYTÄNNÖT:

MUSTAA JA VALKOISTA, TRITONUS- SUHTEITA JA SYMMETRIOITA

Samuli Tiikkaja tutkii väitöskirjassaan *Paired Opposites: The Development of Einojuhani Rautavaara's Harmonic Practices* säveltäjä Einojuhani Rautavaaran harmoniakäytäntöjen kehitystä hänen pitkän uransa aikana. Tiikkaja tarkastelee Rautavaaran tuotantoa muun muassa kehittämänsä Harmonisen kehän avulla.

1960-luvun lopulla säveltäjä Einojuhani Rautavaara (1928–2016) oli umpikujassa. Yksityiselämä oli solmussa vaikean avioliiton takia, ja pakotakin kriisi näkyi myös sävellystyössä. Uutta musiikkia ei syntynyt.

Rautavaaran tyylikehitys on kirjallisuudessa tarkkaan dokumentoitu; nuoruuden Debussy-, Hindemith- ja Prokofjev-vaikutteista hän oli edennyt 1950-luvun lopulla 12-sävelkauteen ja siitä 1960-luvun alussa sarjallisuuteen. Jo Rautavaaran ensimmäisissä 12-sävelteoksissa oli vahvoja viitteitä kolmisointuisiin harmonioihin, jollaisille hänen aiemmatkin teoksensa olivat enimmäkseen perustuneet. Tämä kausi huipentui

kolmanteen sinfoniaan (1961), jossa Rautavaara tietoisesti viittasi Anton Brucknerin sinfoniatyyliin käyttäen samalla sävelorganisaation pohjana 12-sävelriviä. Sarjallisissa teoksissa kolmisointuisuutta ja sen aiheuttamia viittauksia tonaaliseen perinteeseen ei juurikaan ollut.

SARJALLINEN KAUSI JÄI SUPPEAKSI

Lopulta sarjallisia teoksia syntyi kuitenkin suhteellisen vähän: *Prævariatan* Rautavaara sävelsi jo 12-sävelkautensa aluksi vuonna 1957, ja sarjallisen kauden päätepiste *Arabescata* syntyi viisi

vuotta myöhemmin vuonna 1962.

Arabescatan jälkeen aloitetut uudet sarjalliset teokset ajoivat karille kerta toisensa jälkeen. Niihin kuului esimerkiksi Debussyn *Nuages*-teosta sarjallisten tapahtumien pohjamateriaalina käyttävä hurjan monimutkainen teos, johon Rautavaara väsähti 21 tahtia sävellettyään.

Prævariatan ja *Arabescatan* lisäksi Rautavaara sai sarjallisella tekniikalla valmiiksi oikeastaan vain fagottisoonat (1962–1968) ja *Ta Tou Theou* -urkuteoksen (1967). Kummassakin teoksessa sarjalliset piirteet ovat kuitenkin hyvin vähäisiä, sillä ne ovat sarjallisesti syntyneiden alkuperäissävellysten muokattuja ja huomattavasti yksinkertaistettuja versioita.

Arabescatan jälkeen Rautavaaran oli nimittäin tilaus- ja kilpailuteoksia tuottaakseen raavittava laarin pohjalta vanhoja, syystä tai toisesta käyttämättä jääneitä teoksia ja muokattava niistä uusia versioita halutulle kokoonpanolle. Fagottisoonatin hän muokkasi kamarikokoonpanolle kirjoitetusta *Erstesspiel*-nimisestä sävellyksestä, ja *Ta Tou Theou* syntyi Helsingin tuomiokirkon uusien urkujen kunniaksi järjestettyyn sävellyskilpailuun. Sen alkuperäinen versio oli pianoteos, jonka Rautavaara sävelsi ilmeisesti heti *Prævariatan* jälkeen samankaltaisella sarjallisella esivariaatio-tekniikalla, johon *Prævariatan* nimikin viittaa. Samaa musiikkia Rautavaara oli käyttänyt myös neljännen sinfonian ensimmäisen version ensimmäisenä osana vuonna 1965.

UUSI ILMAISU SYNTYI TYYLILAINOISTA, SYMMETRIOISTA JA KOLMISOINNUISTA

Toinenkin teos syntyi samaan aikaan sävellyskilpailun tuloksena. Vuonna 1967 vietettiin Suomen itsenäisyyden 50-vuotisjuhlaa, ja Rautavaara voitti sen kunniaksi järjestetyn sävellyskilpailun teoksellaan *Itsenäisyyskantaatti* 1967. Sen osat hän muokkasi vuonna 1962 säveltämästään laulusarjasta, jonka sävelmateriaalin hän kirjoitti pääosin

symmetristen asteikkojen ja muiden symmetristen rakenteiden avulla.

Kaksi psalmia (1968) sekakuorolle näyttää kuitenkin olevan uutta musiikkia, ei siis varhaisemmista teoksista sovitettu sävellys. *Psalmeissa* Rautavaara käyttää funktionaalista harmoniaa, mutta tämä suuntaus ei lopulta tyydyttänyt häntä, sillä vain harvoissa hänen myöhemmissä teoksissaan on yhtä selviä tonaalisia kadsensseja. Luultavasti *Psalmien* harmonia oli toonika–dominantti-suhteineen liian tonaalista Rautavaaran makuun.

Psalmit kuitenkin alkoivat avata Rautavaaran luovuutta uudestaan pitkän kuivan kauden jälkeen. Hänen ajatuksissaan pyöri yhä Debussyn musiikki, joka oli aina ollut hänelle läheistä. Jo ensimmäisen kilpailuvoittonsa hän oli saavuttanut 18-vuotiaana vuonna 1947 nimimerkillä Claude; impressionistisessa *Ensi lumen aikaan* -pianoteoksessa hän kuvittaa lumen tippumista pehmeillä lisäsävelharmonioilla. Debussyn puoleen hän kääntyi jälleen vuonna 1967, kun Helsingin juhlatiimit tilasi häneltä orkesteriteoksen.

Hän sävelsi *Anadyomenen*, joka on ”debussyaaninen” samalla tavalla kuin kolmas sinfonia on bruckneriaaninen. Tämä oli jälleen uuden kokeilua; Rautavaara kokeili, olisiko Debussyn nahkoihin asettuminen keino saada sävellystuotanto jälleen käyntiin. Se onnistui, ja pian hän kokeili samaa uudelleen sellosonaatissa, jota kuunnellessa on vaikea välttää Bach-assosiaatioita.

TYYLILAINOISTA MUOTOUTUIKIN RAUTAVAARAN OMIN TYYLI

Anadyomenessa yhdistyvät *Itsenäisyyskantaatin* symmetriset periaatteet ja *Kahden psalmin* kolmisointuiset harmoniat, ja tästä yhdistelmästä Rautavaara lopulta löysi itselleen sopivan ilmaisutavan. Sointi on täyteläinen ja uusromanttinen – tai kenties tässä tapauksessa uusimpressionistinen. Vielä kantaesityksen alla vuonna 1968 Rautavaara kuvaili *Anadyomenea* ”reto-

riseksi”, eli hän ajatteli teoksen harmonia- ja sointimaailman edustavan jotain muuta kuin ominta tyyliään, jonka hän vielä 1960-luvun lopulla ajatteli pohjautuvan 12-säveltekniikkaan.

Rautavaara muutti mielipidettään kuitenkin pian. Esimerkiksi vuonna 1976 hän kirjoitti *Anadyomenesta* näin: ”Ne [tonaaliset ainekset] eivät millään tavoin ole ’collageja’, parodisia, tyylliteleviä tms., vaan täsmälleen ja vain sitä, miltä ne kuullostavatkin [sic]. Että tämän sanominen on tarpeellista, osoittaa sen taiteellisen yleistilanteen epäselvyyttä, josta Anadyomene on ponnistuspäästä omakohtaiseen selkeyteen.”

Hänen mielipiteensä tyyllilainojen ja retorisuuden suhteen oli muuttunut viimeistään vuonna 1971, jolloin hän kirjoitti *True & False Unicorn* -kantaatin. Teoksessa Rautavaaran ”omaa” musiikkia ovatkin sävellystä kehystävät uhkeasti soivat uusromanttiset aiheet, ja ”retorisia” puolestaan keskiosan tyyllisitaatit ja rivitekniikka.

HARMONINEN KEHÄ NÄYTTÄÄ HARMONIOIDEN SYMMETRIAT JA ETÄISYYDET

True & False Unicornin ääritaitteissa kuullaan musiikkia, jota Rautavaara kirjeessä teoksen tekstin kirjoittaneelle James Broughtonille kuvasi ”kosmiseksi musiikiksi”; siinä bassolinjat kiertävät kokosävelaskelliikkeillä D- ja As-sävelen väliä. Niiden tukemat kolmisoinnut siis muodostavat tritonusakselin, joiden pohjasävelet esimerkiksi kvinttiympyrässä sijoittuvat ympyrän vastakkaisille puolille.

Jos limitetään rinnakkain kaksi kvinttiympyrää, niiden sävelet asettuvat vuorotellen kolmen ja neljän puolisävelaskelen päähän toisistaan. Tällaista ympyrää voidaan kutsua nimellä Harmoninen kehä (engl. Harmonic Circle). Siinä on yhteensä 24 säveltä, eli jokainen säveluokka esiintyy kahdesti. Etuna tavalliseen kvinttiympyrään on se, että mikä tahansa kolmen vierekkäisen sävelen segmentti tästä harmonisesta kehästä muodostaa kolmisoinnun, jolloin voidaan tarkastella sointujen pohjasävelten lisäksi myös itse sointuja

Yläasteikäisenä, pasuunaa jokusen vuoden Itä-Helsingin musiikkiopistossa soitettuani, aloin kiinnostua säveltämisestä.

Kiinnostus kumpusi tuohon aikaan heränneestä innostuksestani klassikkoja kohtaan; erityisesti **Beethoven** oli kova juttu. Kun vanhempani olivat menossa käymään New Yorkissa, pyysin heitä tuomaan sieltä ysin partituurin. En tiennyt, että Suomestakin voi ostaa partituureja. Kuuluisasta Strandin antikvariaatista ei sitä kuitenkaan löytynyt, joten vanhempani toivatkin tilalle **Mahlerin** kolmosen, joka oli sillä hetkellä Strandin hyllyissä sattunut olemaan.

"Höh, kuka Mahler?", ajattelin pettyneenä.

Sinfonian kuunneltuani se oli menoaa. Mahler iski rajusti, kuten vain esiteini-ikäiseen voi iskeä. Muistan fyysisen hyvän-

YUI UEDA

Suomen Säveltäjät: Uusi jäsen

EETU RANTA-AHO

INSPIRAATIO

Metsät
Vuoret
Kielet
Kirjallisuus

olon tunteen kuunnellessani sitä musiikkia. Kyseinen partituuri on varmaan tärkein esine itselleni tälläkin hetkellä (vanha Kalmus, tuoksu historialta). Yläasteella esitettiin myös ensimmäiset sävellykseni, jotka tein koulun sekayhtyeelle ja kuorolle **Eino Leinon** teksteihin.

Lukion jälkeen jatkoin Sibelius-Akatemiassa, oltuani abivuonna nuorisokoulutuksessa **Tapani Länsiön** oppilaana. Toisen opiskeluvuoteni keväänä suuntasin luku-kauden mittaiseen vaihtoon Ghanaan Patin ja silloisen idolini **Steve Reichin** innoittamana, ja kandin jälkeen aloitin maisteriopinnot **Matthew Whittallin** johdolla.

Miltei Mahlerin veroinen pommi oli **Sōseki Natsumen** kirja *Kokoro*, jonka luin parikymppisenä löydettyäni sen Hiltusen antikvariaatista kolmella eurolla (nyt vasta tätä kirjoittaessani tajuan, miten antikvariaatit ovatkaan ohjanneet elämäni!). Kirja on täydellinen tragedia: niin kaunis, voimakas ja surullinen, ja sitä hallitsee pakahduttava vääjäämättömyyden tunne. *Kokoron* myötä innostuin Japanin kulttuurista ja kielestä.

Vuosina 2016–2017 olin Tokyo College of Musicissa vaihdossa, ja viime kesänä Sibelius-Akatemiasta valmistuttuani muutin takaisin Japaniin. Asun kesään 2020 asti Tokorozawassa Saitaman prefektuurissa säveltämässä japaninkielistä oopperaa mangataiteilija **Riyoko Ikedan** librettoon Opera BOXille.

KOLME TEOSTA

Teika-laulut. 9-osainen laulusarja **Fujiwara no Teikan** tankarunoihin sopraanolle ja orkesterille japaniksi. Kantaesitys kesällä 2017 Tokiossa.

Villanelle sooloalttoviululle. Kantaesitys kesällä 2017 Tokiossa.

Chase lyömäsoitinkvartetille. **Awake Percussionin** tilausteos. Kantaesitys keväällä 2018.

PROIETTI

Suomen Säveltäjät: Uusi jäsen

JAN LEHTOLA

Liittymiseni Suomen Säveltäjät ry:n jäseneksi sai odottaa pitkään. Minulle oli aivan selvää, että sävellän läpi elämäni, aina kouluvuosista alkaen. Mutta idea siitä, että profiloituisin ammatillisesti säveltäjäksi, muuttui ajankohtaiseksi vasta oikeastaan 2016 fagottisonaattini sävellysprosessin ja kantaesityksen myötä – yksinomaan positiivisesti virittyen.

Säveltäjäksi kyllä, mutta en koskaan ajatellut identifioitua ainakaan urkusäveltäjäksi, koska sillä saralla olen pikemmin toiminut kättilönä muiden teoksille. Silti kolme valitsemani teosta ovat kaikki yllättäen sukua uruille. *Organum supra 'Te Deum'* (2019) syntyi ystävän houkuttelemana kilpailuun Stuttgartissa, missä se saikin kantaesityksensä tämän vuoden kesäkuussa.

Ajattelin aina, että uruille on vaikea säveltää – tunnen liian hyvin kaiken sen, mitä uruilla on saatu aikaan. Toisaalta omalle soittimelle ei ehkä uskalla kirjoittaa riittävästi vapautuneesti. *Te Deum* syntyi kuitenkin helposti muutamassa päivässä, ja se edustaa kaikkia niitä toiveita, joita olen kovasti yrittänyt säveltäjille esittää heidän kirjoittaessaan teoksiaan minulle. Voin syystäkin olla sävellykseen tyytyväinen.

Concerto da camera per sette (2016) toteutti pitkäaikaisen haaveen. Samalla, kun teos päätti Organo Novo -festivaalin, se toimi myös viestikapulana pakottaen minut menemään elämässä eteenpäin. Olin

siihen saakka tehnyt töitä muille, mutta nyt oli viimein aika säveltää itse.

Kolmannessa valitsemassani teoksessa 321 (2018) ei ole urkuja. Sekin on kyllä puhallinteos, kirjoitettu isolle puhallinorkesterille. Sävellys syntyi kesämökillä savusaunan terassilla. Vieressä pöydällä oli uunituore käännös **Paul Austerin** eepoksesta 4321.

KOLME TEOSTA

Sei Bagatelli

– *concerto da camera per setti* (2016)

Kantaesitys: Paavalinkirkko, Helsinki 20.11.2016. Zagros Ensemble, joht. Petri Komulainen
Organo Novo -festivaali

321 sinfoniselle puhallinorkesterille (2018)

Kantaesitys: Imatra 29.3.2019.

Rakuunan soittokunta, joht. Dimas Ruiz Santos

Organum supra 'Te Deum' (2019) Kilpailuteos urkusävellyskilpailussa Stiftsmusik Stuttgart 2019, kantaesitys päätöskonsertissa Stuttgartissa 29.6.2019. Wanying Lin, urut

Teoksen nimeä ja inspiraatiota ei ole kuitenkaan lainattu amerikkalaisbestselleristiltä, vaan innoitus tuli **Donald Trumpin** ja **Kim Jong-unin** ensitapaamisesta kesäkuussa 2018. Telluksen kohtalo on riippuvainen siitä, milloin lähtölaskenta alkaa.

Voisi kuvitella, että tämän ikäiselle säveltäjälle olisi vaikea asettautua "ammatti" säveltäjäksi. Ura on valittu, ja sitä on jo luotu hyvä tovi. Minulla se toimi juuri päinvastoin. Aloitin musiikillisen elämäni säveltäjänä samaan aikaan kun menin kouluun. Opiskelin alaa ja sävelsin paljon. Nuorempana minua kuitenkin kahlitsivat esimerkit ja äärimmäisen tiedostamisen vaatimukset.

Nyt, toistasataa uutta teosta kantaesityksinä sekä hurjan monta muuta uutta teosta esittäneenä ja levyttäneenä ymmärrän paljon paremmin, miten tärkeää on kaikkea huolimatta säveltää, vaikka ei ihan kaikkea tiedostaisikaan. Tekemällä oppii, ja elämähän on oppimista varten. Olen oppinut säveltäjien kanssa työskentelystä ainakin sen, että monet sävellykselliset – niin tekniset kuin tyyllisetkin – ongelmat ovat yhteisiä meille kaikille. Ratkaisutavat voivat kuitenkin vaihdella suuresti. Siksi ei kannata liikaa "kunnioittaa" suuria esikuvia, vaan pikemminkin inspiroitua niistä ja antaa itselle mahdollisuus tehdä jotakin omaperäistä ja uutta.

Irti päästäminen on monella tavalla helpotus, ja parhaimmillaan se on myös vapauttava kokemus.

United States native **Stephen Webb** has referred to Finland as his second home since first moving here in 2015. The young Floridian came to Helsinki after four years in Chicago where he completed his bachelor's studies. When asked if he misses the tropical fauna of home he chuckles, "I haven't moved far north enough. Perhaps Oulu will be my next home."

Stephen has embraced a rounded and multi-disciplinary education to prepare himself as an art maker in the 21st century. Complimentary to his studies in composition, he has pursued qualifications in literature and performance art – a field that has required him to do everything from puppetry and stilted to Butoh dance and martial arts practices.

This varied education has made for a varied output – with compositional pieces

and works that find themselves equally at home in both concert and gallery settings.

As a composer, Stephen is always looking for new and innovative ways to integrate text into his music. "Music is a type of theatre," he says, "it's rehearsed, it's staged, and it communicates. In that way, it liberates me in how I consider staging, the use of body, and text in my music." He also uses sociological and anthropological research to frame and contextualize his musical decisions.

Suomen Säveltäjät: Uusi jäsen

STEPHEN WEBB

Stephen recently completed the sound design and music for *Performing Perception*, a collaborative work with choreographer **Tero Hytönen**. The work received its premier at the Kallio Stage this past October (2019). Stephen anticipates future collaboration with plans to perform the work in Amsterdam and later at the Zodiak Centre for New Dance.

Looking to the future, Stephen is now preparing a working for the Helsinki Chamber Choir with dramaturgist **Milka Luhtaniemi**. The two are interested in the politics and limits of instructional language. Using text as a means to absolve music of certain structural and notational obligations.

As a person, Stephen is a light-hearted jokester. "I like to embrace new things and make people laugh," he remarks while reminiscing stories from his southern upbringing. "I suppose, beneath it all, I'm a country boy at heart."

WILMA HURSKAINEN

Suomen Säveltäjät: Uusi jäsen

TYTTI AROLA

Olen äänitaiteilija ja säveltäjä, tutkin minua kiinnostavia asioita tai ilmiöitä äänen kautta. Katsantokantani taiteeseen ja tekijyyteen ovat laajoja. Tällä hetkellä minua kiinnostaa erityisesti musiikin kokemuksen kokonaisvaltaisuus sekä säveltäjän, muusikon ja yleisön välisten roolien hämärtyminen.

Tutkin äänen kokonaisvaltaisuutta teke-mällä moniaistisia teoksia. Audiovisuaalisten teosten lisäksi olen tehnyt musiikkia, joka yhdistelee tuoksua ja ääntä. Itselleni hajuteosten tekeminen oli muutama vuosi sitten kiinnostava kokeilu, ja yllätyin positiivisesti, kun se tuntui kiinnostavan myös muita. Teoksia on haluttu esittää ja kuulla, mikä on ollut minulle nuorena musiikintekijänä kannustava viesti ja merkittävä kimmoke siihen, että päätin tosissani yrittää säveltäjän ammattia.

Hajuteosten lisäksi olen tehnyt tuntoaistia käsitteleviä teoksia, esimerkiksi ääni-installaatioita, joissa kokija pääsee koskettamaan erilaisia objekteja. Objektien sisällä olevien äänilähteiden värähtelyt voidaan kuulla ja tuntea. Haluan teoksillani ottaa kantaa siihen, että musiikki ei ole vain kuultavaa ääntä, vaan se on ja voi olla paljon muutakin.

Soittimien ja ääniveistosten rakentaminen on minulle melko uusi tapa tutkia ääntä. Olen esimerkiksi luonut *Äänitakin* (2018), jonka avulla ääni puetaan päälle ikään kuin liikkuvaksi äänentoistojärjestelmäksi. Takissa olevien yhdeksän kaiuttimen avulla liitetty äänilähde voidaan vahvistaa ja ääntä voidaan manipuloida. Rakenteluprojektit syventävät ymmärrystäni soittimista, ja itselleni räätälöidyt soittimet toimivat tärkeinä väylinä musiikillisen ilmaisuun. Viime vuosina olenkin esiintynyt soittimieni kanssa soolo-keikoilla kokeellisen musiikin ja performanssitaiteen festivaaleilla.

Minua hämmentää välillä käsitys siitä, että säveltäjän tulisi olla niin monen soinnillisen asian asiantuntija ja pystyä kirjoittamaan kaikille soittimille. Tämän vuoksi säveltäessäni perinteisille soittajille tunnen olevani enemmänkin ajattelija ja innovoija kuin käsityöläinen. En koe olevani muiden asioiden kuin omien ideoideni

asiantuntija, joten olen pohtinut asiaa jättämällä sävellyksissä osan päätöksenteosta soittajalle, joka puolestaan on oman soittimensa asiantuntija.

Toinen minua säveltäjän ammatissa hämmäntävä asia on työn yksinäisyys ja taideteosten voimakas profiloiminen yhteen tekijään. Itse tykkään työskennellä

yhteistyössä muiden taiteentekijöiden kanssa; se on avartavaa ja hyvää vastapainoa itsenäiselle työskentelylle.

Työskentelyäni ohjaa ideoista innostuminen – mielikuvitukseni on vilkas, ja uskoessani johonkin ideaan haluan kokeilla rohkeasti sen toteuttamista. Vakiintuneiksi työtavoiksi on muodostunut elektroniikan käyttö, epätavallisille soittimille kirjoittaminen sekä huumorin hyödyntäminen. Pyrkimykseni on tehdä musiikkia, joka voisi olla helposti lähestyttävää kaikille. Olen pohtinut myös, miksi konserteissa useimmiten vaan istutaan ja koetaan. Kysymykseni onkin: voisiko yleisö olla konserttitilanteessa aktiivisemmin mukana?

INSPIRAATIO

Arki
Sauna
Ruoka
Pienet merkitykselliset hetket

KOLME TEOSTA

Rasva (2016)
Teos viidelle vahvistetulle mikroaalto-uunille ja popcornin tuoksulle
Kantaesitys: Hyvät pahat hajut ensemble, Flow Festival

Synchrone (2018).
Teos kahdelle viululle, alttoviululle, elektroniikalle ja maalaamiselle
Kantaesitys: Pekka Kuusisto, Terhi Paldanius ja Malin Broman
Meidän Festivaalin tilausteos

Ihmiskehonjatkesoittimet (2019).
Kehon jatkamista tutkivien soittimien sarja
Säveltäjän oma rakennus- ja performanssiprojekti

AURI MÄKELÄ

S

sukupolven levyjä

Suomalaisten elävien säveltäjien uusia levyjä läpikäydessä nousee esiin monenlaisia ryhmittelymahdollisuuksia. Tällä kertaa tarkastelun kohteena ovat säveltäjät jakautuvat mukavasti kolmen sukupolven edustajiin: 1930-luvulla syntyneet (**Kari Rydman**, **Paavo Heininen**), 1950-luvulla tai sen kynnyksellä syntyneet (**Harri Wessman**, **Kaija Saariaho**, **Harri Ahmas**) ja 1970-luvulla tai sen kynnyksellä syntyneet (**Paola Livorsi**, **Lotta Wennäkoski**, **Maija Hynninen**). Sukupolviajattelu tarjoaa pohjan sekä tekstin jäsentelylle että erinäisille pohdinnoille. Vaikka teokset olisivat 2010-luvulta, säveltäjän uran sijoittuminen suomalaisen musiikin aikajanelle jättää jälkensä ilmaisuun.

Edellä luetelluista säveltäjistä neljä on miehiä, neljä naisia. Säveltävien naisten esiinmarssi on merkittävä, mitä taidemuusiikissa on näiden kolmen sukupolven aikana tapahtunut. Historian osalta pienetkin korjausliikkeet ovat tärkeitä. Pianisti **Risto-Matti Marinin** tuoreella *Hidden Treasures* -levyllä (Alba) soivat **Sirkka Harjunmaan** (1926–2018) säveltämät *Häämarssi* ja *Etydi*.

1930: MODERNISMIN PERINTÖ JA EKSPRESSIO

Mukana on kaksi levyllistä 1930-luvulla syntyneiden säveltäjien jousimusiikkia: Kari Rydmanin jousikvartettoja (Pilfink) sekä Paavo Heinisen viuluseksoaattia (Alba). Sukupolviyleistyksenä totean, että modernismin traditio on läsnä molemmilla levyillä. Lisäksi molempien säveltäjien teokset ovat vahvan ekspressiivisiä. Musiikillisen materiaalin käsittely on varsin hallittua Heinisen kolmessa ”Boston-sonaatissa” viululle ja pianolle (2016). Pitkäjänteinen kuulija palkitaan: tunnustelevalun alun jälkeen avautuu maailma, joka on täynnä hehkuja värejä ja tekstuurien leikkiä. **Kaija Saariketun** ja **Juhani Lagerspetzin** tulkinta on soinnikas ja intensiivinen.

Rydmanin *Syksy-* ja *Talvi-*kvartettojen taustalla ovat määrätty sävelrivit, mutta teokset liukuvat kuitenkin tonaalisia miellehtymiä viljelevään ilmaisuun, joka tuntuu Rydmanille luontevalta. Neljän yksiosaisen, alle kymmenminuuttisen ”vuodenaikakvartetton” (2010–2013) muodostama kokonaisuus on tasapainoinen ja melankolisvoittoinen. Lisäksi levyllä kuullaan yksiosainen, **Gesualdo**-viittauksella alkava *Epilogi* (2012), jonka säveltäjä on levynkansitekstin mukaan kirjoittanut omia hautajaisiaan varten. Rapola-kvartetti (**Mirka Malmi**, **Susanna Arminen**, **Sauli Kulmala**, **Markus Pelli**) soittaa nautittavasti.

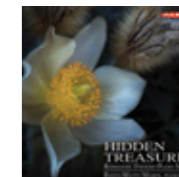
1950: YHTENVEDON PAIKKA

Otoksessamme orkesterimusiikkia edustaa yksin Kaija Saariaho. Hänen musiikkiaan ovat hiljan levyttäneet sekä Oslos filharmonikot (BIS) että Radion sinfoniaorkesteri. Viimeksi mainittu jatkaa Ondinen Saariaho-levytysten sarjaa ja sisältää orkesterilaulusarjan *True Fire* (2014), orkesteriteoksen *Ciel d’hiver* (2013) ja harppukonserton

Trans (2015). *Ciel d’hiver* – Orion-orkesteritriptyykin (2002) keskiosan sovitus pienemmälle orkesterille – muistuttaa Saariahon huimaavasta taidosta käsitellä orkesteria. Myös **Gerald Finleyn** jämäkästi tulkitsema *True Fire* on vaikuttava, etenkin **Mahmoud Darwishin** runoon sävelletty apokalyptinen *Farewell*.

Monella 1950-lukulaisella on kontollaan mittava tuotanto, ja yhteenvedot ja kokoavat esitykset puoltavat paikkaansa. Toccata Classicsin julkaisemalla levyllä **Jan Lehtola** soittaa Harri Ahmaksen koko tähänastisen urkutuoannon lukuun ottamatta urkukonserttoa: neljä bagatellia käyrätorvelle ja uruille (2004; mukana **Petri Komulainen**), *Chorale e fughetta* (1980), *Hymnus interruptus* (2013) ja painokkaimpana sonaatti uruille (2015). Lehtolan paneutuneisuus tehtävään tulee esiin sekä ilmaisuvoimaisessa soitossa että perinpohjaisissa teosesittelyissä. Musiikin mosaiikkimaisuus (ilmaisu on Lehtolan) on sekä rikkaus että haaste, samoin äänityksen laaja dynaaminen skaala, joka edellyttää korkeatasoista laitteistoa.

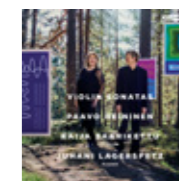
Kitaristi **Matti Riutamaa** esittelee Pilfinkin levyllä oivan kokoelman Harri Wessmanin kitaramusiikkia. Teokset ovat pääosin 1970–1980-lukujen vaihteesta; *Sonate Classique* soolokitaralle on valmistunut 1991, ja 1977 aloitettu viiden preludin sarja on täydentynyt 2019. **Eva Trygggin** huilu on mukana teoksissa *Yötä kohti* (1978), *Duo* (1978) ja *Pan ja Pitys-nymfi* (1979), enimmäkseen melodisena mutta *Duossa* välillä säästävänäkin elementtinä. Wessmanin kirjoitustapa kitaralle on soittimen traditiosta kumpuava. Mukana on eteläamerikkalaisia vaikutteita, etenkin levyn huipentavassa svengaavassa *Triossa* harmonikalle, huilulle ja kitaralle (1981). Sarjassa kahdelle kitaralle (1989) Riutamaan ja **Patrick Venan** soittimista muodostuu eräänlainen superkitara, jolle tavallista laajemmat soinnut ja rikkaampi kontrapunkti ovat mahdollisia.

Hidden Treasures
– Finnish Romantic Piano Music
Faltin - Hannikainen - Wegelius -
Harjunmaa - Marvia
Risto-Matti Marin, piano.
Alba ABCD 446

4 Strings, 4 Seasons
– Kari Rydmanin jousikvartettoja
Rapola-kvartetti. Pilfink JJVCD-206

Paavo Heininen: Violin sonatas
Kaija Saarikettu, viulu;
Juhani Lagerspetz, piano
Alba ABCD 443

Kaija Saariaho: Graal Théâtre, Vers toi qui es si loin, Neiges, Circle Map
Peter Herresthal, viulu;
Oslos filharmoninen orkesteri,
joht. Clément Mao-Takacs
BIS-2402 SACD

Harri Ahmas: Organ Music
Petri Komulainen, käyrätorvi;
Jan Lehtola, urut
Toccata Classics TOCC 0525

1970: ROHKEAT JA MONIPUOLISET

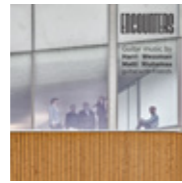
Ilman Helsingin kamarikuoroa jäisi moni vaativa kuoroteos esittämättä ja levyttämättä. ICSM Recordsin julkaisemalla *Towards the Light* -levyllä kuullaan **Einojuhani Rautavaaran** *Missa a cappella* (2010) ja *Our Joyful'st Feast* (2008) sekä tämän tekstin otantaan kuuluvina Lotta Wennäkosken *Ommel* (2013) ja *Valossa* (2014) sekä Paola Livorsin *Lamenti* (2011). Wennäkoski leikittelee erilaisilla laulutavoilla ja *Ommel*-teoksessa myös eri kielten herättämällä mielikuvilla – musii-killisesti siirrytään kansanomaisista tunnelmista minimalismiin kautta hartaaseen melankoliaan. *Lamenti* on suruntäyteinen mutta valoisa hyvästijätö kuolleelle ystävälle. Mikrotonaaliset eleet valuvat kuin kyneleet.

Maija Hynnisen *Dawn Breaks* -levy (Ravello) sisältää tämän katsauksen ainoat elektroniikkaa hyödyntävät sävellykset. Keinovara ei ole uusi eikä nuorimmille polville varattu, mutta jonkinmoinen tie on kyllä kuljettu *Cantus arcticuseta* Hynnisen niin ikään lintuaiheiseen *Winnowing*-pianoteokseen (2010). Hynnisen ote on ilmava ja moniulotteinen. Teokset luovat yhteyksiä niin **Hildegard von Bingeniin** (...sicut aurora procedit: *As the dawn breaks*, 2015) kuin **Virginia Woolfiinkin** (*Orlando-fragments*, 2010). *Freedom from fear* (2017) oboelle ja elektroniikalle kiinnittyy elektronisen musiikin yhteiskunnallisesti kantaaottavaan perinteeseen.

Mitkä sitten olisivat 1970-luvun sukupolvelle ominaisia piirteitä? Monipuolisuus ja rohkeus aihe- ja tyylivalinnoissa sekä monenlaisen materiaalin ennakkoluuloton yhdistely nostavat päätään. ”Nuori säveltäjä” on joustava käsite, mutta rehellisyyden nimissä 1970-lukulaiset ovat keski-ikäisiä. Ehkä seuraavaan levyjuttuun saadaan mukaan 1980–1990-luvuilla syntyneiden teoksia?

ANNA PULKKIS

Kirjoittaja on Sibelius-tutkija ja musiikkikriitikko.

Encounters

– **Harri Wessmanin** kitaramusiikkia
Matti Riutamaa ja Patrick Vena, kitara; Eva Trygg, huilu; Antti Leinonen, harmonikka
Pilfink JJVCD-214

Towards the Light

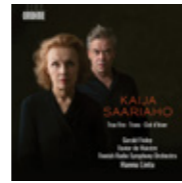
Rautavaara -
Wennäkoski - Livorsi
Helsingin kamarikuoro,
joht. Nils Schweckendiek
ICSM 013

Väinö Raitio: Oeuvres pour piano

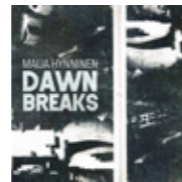
Jean Dubé, piano
Syrius SYR 141491

Väinö Raitiolla (1891–1945) on paljonkin painokasta annettavaa suomalaisen pianokirjallisuuteen. Väinö Raitio -seuran ja Suomen säveltäjät ry:n kustantamalla levyllä ranskalainen pianisti **Jean Dubé** soittaa kaikki Raition tunnetut soolopianoteokset vuosilta 1912–1926. Tämän ajanjakson alussa Raitio oli vielä opiskelija, sen lopussa hän oli tullut tunnetuksi modernististen orkesteriteosten säveltäjänä. Pianoteoksissa kuuluu selvästi Raition sävelkielessä tapah-

Kaija Saariaho:

True Fire, Trans, Ciel d'hiver
Gerald Finley, baritone; Xavier de Maistre, harppu; Radion sinfoniaorkesteri, joht. Hannu Lintu
Ondine ODE 1309-2

Dawn Breaks

– **Maija Hynnisen** sävellyksiä
Jaana Kärkkäinen ja Anna Kuvaja, piano; Mirka Malmi, viulu; Tuuli Lindeberg, sopraano; Hanna Kinnunen, huilu; Lily-Marlene Puusepp, harppu; Mikko Raasakka, klarinetti; Kyle Bruckmann, oboe; Maija Hynninen, elektroniikka
Ravello Records RR8021

Raition pianistinen ote pitää

tuva muutos, siirtyminen yhä loitommas nuoruudenteosten turvallisen tonaalisesta romantiikasta. Raitio oli itse pianisti, ja soittimen tuntemus – pianistinen ote – ohjaa hänen kirjoitustapaansa läpi koko tuotannon. Esikuvina nousevat esiin **Chopin, Debussy ja Skrjabin**. Debussy-vaikutteet ovat ilmeisimmillään todennäköisesti 1917 valmistuneessa opuksessa 12 (*Fata Morgana, Etydi, Kaislojen laulu*). Dubé artikuloi tekstuurit kirrkaasti, ja *Neljässä väirunoelmassa* (op. 22, 1923) hän antaa pianon alarekisterin soida kauniin pehmeästi.

ANNA PULKKIS

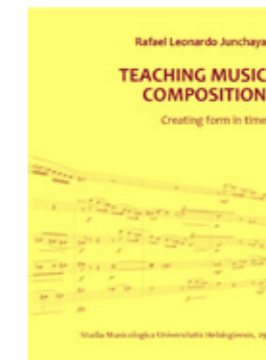
Rafael Junchaya: Teaching music composition – Creating form in time

Studia Musicologica Universitatis Helsingiensis 29, Helsinki, 2019.

I recently had the privilege of serving as the “opponent” for a doctoral dissertation defense in musicology at the University of Helsinki. The candidate, **Rafael Junchaya**, had written a dissertation that initially seemed outside my normal field of expertise. I’m a composer who specializes in computer music composition, and Junchaya had written about compositional pedagogy with a solid emphasis on “traditional” (i.e. non-electronic) creativity. As I read through his thesis, I began to realize that his text was profoundly related to my work. I’m on the music composition faculty of Columbia University, and teaching composition is big component of what I’m paid to do.

To be sure, Junchaya’s ideas can work well with electronic/computer music composition students – indeed, his self-imposed limitations on the scope of his proposals was one of my criticisms of his work. His identification of a real lacuna in our system of musical education is an important realization for all of us involved in the creation of contemporary music.

The fact of the matter is that we don’t have any systematized methodology for teaching students how to write music. This is a highly problematic area, though, as it engages deeply held aesthetic and philosophical beliefs about art, music, creativity and culture. But our current approach to passing along knowledge of compositional craft, to say nothing of addressing the notion that creativity can be *taught*, is simply anecdotal at best, supremely scattered at worst. Junchaya has done a service to

“FINDING A SINGLE,
OVERARCHING
TEACHING
METHODOLOGY
TO ADDRESS THE
WIDE RANGE OF
CONTEMPORARY
MUSIC ACTIVITIES
SEEMS BY DEFINITION
IMPOSSIBLE”

music by raising the issue. I think it behooves all of us involved in tertiary musical education to turn a spotlight upon our own teaching methods and presuppositions.

I didn’t agree with all of Junchaya’s prescriptions, many rooted in a particular view of musical function that failed, in my

opinion, to recognize the wide diversity of musical composition extant in the world today (for example, improvisation was explicitly eschewed in Junchaya’s scheme). Finding a single, overarching teaching methodology to address the wide range of contemporary music activities seems by definition impossible.

However, that should not prevent us from taking a hard look at what we do. Many of Junchaya’s observations, especially those related to the examination and judgment of composition students, deserve full consideration. He raises many other strong points about our current compositional scene that also warrant close inspection. How do we teach? What do we teach?

Junchaya also attempted to use perceptual theories from music cognition research to buttress his arguments for the kind of compositional education he was advocating. We’re not really at that level of understanding how our brains work yet, and Junchaya didn’t need this foundation for his arguments. If anything, his writing points towards the need for much additional work to gain this understanding.

With or without a scientific justification, Junchaya’s commentary on the state of our composer-training pedagogy needs to be taken seriously. I’ve certainly been rethinking my own practices since encountering Junchaya’s concepts.

BRAD GARTON

The author is Professor of Music (composition) and Director of the Computer Music Center at Columbia University.

Kantaesityksiä

KEVÄT 2019-

KEVÄT 2020

Päivittyvä kantaesitysten listaus verkossa

➔ composers.fi/tapahtumat/#kantaesitys-fi

Orkesteriteosten kantaesityksiä

➔ sinfoniaorkesterit.fi/fi/konserttikalenteri

Facebook

➔ [Nykkäri-konserttikalenteri](https://www.facebook.com/Nykkari-konserttikalenteri)

Kantaesityksiä on koottu pääosin Suomen Säveltäjät ry:n jäsenten ilmoittamien tietojen pohjalta. Joitain kantaesitystietoja 2019 on julkaistu jo *Kompositiossa* 1/2019.

2019

12.2.

TAPIO TUOMELA

Adieux, version Musicatreize
Musicatreize, joht. R. Hayrabedian
Salle de Musicatreize, Marseille, Ranska
Musicatreizen ja Helsingin kamarikuoron yhteistilaisuus

26.2.

CARITA HOLMSTRÖM

Times go by Turns
Teksti: Robert Southwell
Welcome to Day
Teksti: Thomas Heywood
Carita Holmström (laulu),
Lily-Marlene Puusepp (harppu)
FÖR MIG
Lily-Marlene Puusepp (harppu),
Carita Holmström (laulu, kitara)
Villa Vallmogård, Kauniainen

6.3.

CECILIA DAMSTRÖM

Epitaph
ILARI LAAKSO
Häivä
TUOMAS TURRIAGO
Somber
MATILDA SEPPÄLÄ
Inner
Ville Hautakangas (piano)
Tampere-talo, pieni sali

12.4.

JONNE VALTONEN

Musiikki elokuvaan Laulu tulipunaisesta kukasta
Tampere Filharmonia,
joht. Günter Buchwald
Tampere-talo, Iso sali
Loud Silents Festival
Tampere Filharmonian tilaus

23.5.

PAAVO HEININEN

Michaelmas, Concerto da camera op. 143 B 1
Mikkelin kaupunginorkesteri,
joht. Kaija Saarikettu
Mikaeli, Martti Talvela -sali, Mikkelä

6.6.

TEPPO HAUTA-AHO

Dan's story
Dan Styffe (kontrabasso)
Bloomington, Indiana, USA
International Society of Bassists
2019 Convention

8.6.

EINOJUHANI RAUTAVAARA

Elämän kirja (A Book of Life)
Helsingin kamarikuoro,
joht. Nils Schveckendiek
Tampere-talo, Tampereen Sävel

2.8.

SEBASTIAN HILLI

Peach
Suomalainen Kamariorkesteri,
joht. Jukka-Pekka Saraste
Tammisaaren kirkko

10.8.

VELI-MATTI PUUMALA

Hommages fugitifs II
I Olivier – (...Hellepäivän iltana)
II Juuri – (...Mullan tuoksu)
III Maja – (...Sadepisarat järven yllä)
IV Igor – (...Poutapilvien liike)
V Franz auf Abwegen
– (...Tuulenvire koivikossa)
VI Risto in memoriam
– (...Hämärtyvä viljapelto)
Joonas Ahonen (piano)
Oulun kaupungintalo, juhlasali

22.8.

ILKKA HAMMO

Prelude No. 1
Esa Toivola (urut)
Tampering-festivaali, Tampere

24.8.

ILKKA HAMMO

Asperatus
Tampering Ensemble
Tampering-festivaali, Tampere

SOFIA KETO-TOKOI

8.9.

MATILDA SEPPÄLÄ, LAURI SUPPONEN & NIILLO TARNANEN

SULA – elektroakustinen triptyyksi
LAURI SUPPONEN

Avitaatio

Envoi

MATILDA SEPPÄLÄ

Sokkelo

NIILLO TARNANEN

Siipi 5

Juho Keränen & Klaus Lumi
Maunuksela (dramaturgia), Maija Anttila
(bassoklarinetti), Sofia Keto-Tokoi
(koreografia), Noora Juppi, Julia Mäkelä,
Matilda Edlund, Nella Savolainen, Oona
Pennanen, Vilma Mankonen, Jenni
Honkamaa, Linnea Hassila & Malla
Aaltonen (tanssi)
Outokumpu
Kaivos-festivaali

"SULA koostuu kolmesta
bassoklarinetille ja live-elektronikalle
sävelletystä teoksesta, jotka Kaivos-
festivaalin kantaesityksessään sulautuvat
yhteen osiensa summaa suuremmaksi
kokonaisuudeksi. Klaus Maunukselan
ja Lauri Supponen meditatiivinen
ääniteos Avitaatio, Matilda Seppälän ja
Juho Keräsen vuorovaikutteinen ääni-
installaatio Sokkelo, sekä Niillo Tarnasen
auditiivinen pakohuonepeli Siipi 5
kuljettavat yleisöä läpi festivaalialueen,
alkaen Murskaamolta ja päättyen
Kiisuhalliin, jossa Lauri Supponen
säveltämä epilogi Envoi päättää
esityksen."

8.9.

SEBASTIAN HILLI

Bird

AskolSchönberg ensemble,
joht. Bas Wieggers
Hertz – TivoliVredenburg,
Utrecht, Alankomaat
Commissioned by
Gaudeamus Muziekweek

PASILYYTIKÄINEN

18.9.

PASI LYYTIKÄINEN

Divine Lanterna

Amigasa-trio: Nyyti Komulainen
(klarineti), Katri Tikka (harppu),
Sho Kubota (lyömäsoittimet)
Kuopion musiikkikeskus

”Divine Lanterna syntyi lyömäsoittaja Sho Kubotan tilauksesta Amigasa-triolla, johon hänen lisäksi kuuluvat klarinetisti Karoliina Komulainen ja harpisti Katri Tikka. Kokoonpano kutkutti heti mielikuvitustani, sillä jostakin olin saanut päähäni, että marimba ja harppu voisivat toimia yhdessä erityisen hyvin. Tunnen kokoonpanon musikat entuudestaan, ja niinpä minulla oli mahdollisuus räätälöidä teos juuri heitä varten. Teoksen yleisilme on seestyneen pysähtynyt, silloinkin, kun näennäisesti tapahtuu paljon asioita. Minua on jo usean vuoden ajan kiehtonut valon ja valaistuksen erilaiset metaforat musiikissa. Ensimmäinen tällainen teos on jousikvartettoni La Spada del Sole vuodelta 2008. Divine Lanterna on latinaa ja tarkoittaa jumalallista majakkaa. Teoksen eräänä innoittajana oli René Gothónin matkapäiväkirja Tuntematon pyhiinvaeltaja, ja siinä esitetty kuvaus hänen matkastaan Egeanmeren pienelle, syrjäiselle saarelle erakkomunkki Teofiloksen luo. Matkan viimeisenä iltana Teofilos vie Gothónin vanhaan tähystystorniin, jossa on kappeli, jota Teofilos nimittää leikkisästi Divine Lanternaksi.” (Pasi Lyytikäinen, 2019.)

18.9.

MATEI GHEORGHIU

Nocturne

Red Note Ensemble
Ormiston Church,
Skotlanti

21.9.

JUHA T. KOSKINEN

Seirei

Lauri Sallinen (klarineti), Kamus-kvartetti
Reidar Särestöniemi -museo, Kittilä

KASPER VINDELÖV

26.9.

ANNA HUUSKONEN

Katoavainen

Taiga String Quartet: Louise Gorm (viulu),
Jessica Ling (viulu), Madlen Breckbill
(alttoviulu), Maria Isabel Edlund (sello)
Åbne Scene, Godsbanen, Aarhus, Tanska

”Toinen jousikvartettoni Katoavainen on sävelletty tanskalais-yhdysvaltalaisen Taiga-jousikvartetin Segia-projektiin. Projektiin tilattiin viisi uutta teosta pohjoismaisilta säveltäjiltä, ja näistä koottiin noin tunnin kestoinen yhtenäinen esitys, johon kuului oleellisena osana myös esitykseen suunniteltu valaistus ja kvartetin esiintymisasut.

Kaikki projektin teokset perustuvat islantilaiseen Poltetun Njállin saagaan. Saaga on laaja, monisyinen ja todella tylyn väkivaltainen. Omassa teoksessani halusin alun perin kommentoida saagan väkivaltaisuutta hiljaisen protestin keinoin, mutta jotenkin väkivalta pääsikin livahtamaan mukaan musiikkiin. Teoksessani lainataan myös kahta vanhaa laulua: Pohjoismaiden vanhinta tunnettua maallista laulua Drømde mik en drøm i nat (Uneksin unen viime yönä) sekä Piaa Cantiones -kokoelman laulua Mundanis vanitatibus (On turha meno maailman).” (Anna Huuskonen, 2019.)

28.9.

JUHANI KOMULAINEN

Thornless roses

Teksti: Julia Caroline Dorr
Exaudio, joht. Hanna Kronqvist
Betel-kirkko, Turku

1.10.

SEBASTIAN DUMITRESCU

Baari-ilta

Sebastian Dumitrescu (sähköbasso,
live-elektroniikka)
NIILO TARNANEN
Vaali-ilta
Sebastian Dumitrescu (sähköbasso),
Lauri Supponen (oboe ja englannintorvi),
Suvi Linnovaara (alttosaksofoni), Niilo
Tarnanen (fagotti ja alttonokkahuilu),
Aura Visala (cembalo), Libero Mureddu
(sähköurut), Aino Tenkanen (viulu),
Michael Sagulin (alttoviulu), Aino
Juutilainen (sello)
Malmi-talo, pieni sali, Helsinki

9.10.

JUKKA KOSKINEN

Ad Infinitum

Maria Puusaari (viulu), Tapio Lappalainen
(äänitekniikka)
Kemin kulttuurikeskuksen iso auditorio

9.10.

JUKKA-PEKKA LEHTO

SUITA 4 ”Viimeiseltä rannalta”

Lapin Sotilassoittokunta,
joht. Jaakko Nurila
Karjasillan kirkko, Oulu
Uuden Musiikin Lokakuu

12.10.

JUKKA-PEKKA LEHTO

LELU

Jukka-Pekka Lehto (huilu), Stefan Kavén
(viulu), Kei Ito (alttoviulu), Yuki Kodama
(alttoviulu), Magdalena Büchert (sello)
Suomalainen Klubi, Pori

12.10.

JUHA PISTO

Sonata da chiesa

Mikko Sorri (viulu), Outi Nissi (piano)
Lääninhallituksen talo, Oulu

KIMMO PIHLAJAMAA

13.10.

JOUKO TÖTTERSTRÖM

Saarella

Antti Turtiainen (oboe), Jarno Heikkilä
(kitara), Riina Salminen (sello), Tapio
Lappalainen (elektroniikka)
Tuuran kirkko, Oulu

”Teoksen Saarella kokoonpanoon kuuluvat akustiset instrumentit ovat itsessään voimakkaan karakteristisia ja värikkäitä, ja siksi en halunnut koskea niiden sointiin sähköisesti, vaan päädyin kesämökillä äänittämäni tallenteen käyttämiseen. Lisäksi ensimmäisessä osassa käytetään kitaralla luupperipedaalia, jonka avulla saadaan aikaiseksi pitkä kerroksellinen ostinato. Ensimmäinen osa Pilkkeet rakentuu ostinaton ja äänitallenteen päälle säveltäjän antamista, mutta esitystilanteessa muusikkojen valitsemista lyhyistä motiiveista. Tallenteella on pilkkeitten hakkaamisen ääniä, ja musikat ottavat niistä impulsseja omaan soittoonsa. Osan voisi sanoa olevan ainakin osittain ohjattua improvisaatiota.

Toinen osa Aria Solitudine rakentuu minulle tärkeän melodisuuden varaan. Äänitallenteelta kuuluu takkatulen levollista kohinaa. Musiikki on syntynyt luonnon hiljaisuuden keskellä ja sisältää sekä rauhan että levottomuuden aspekteja.

Teos on syntynyt pääosin kesämökillämme Pielaveden

Kalliossaarella, jossa en ole säveltänyt koskaan aiemmin. Ympäristö vaikutti musiikilliseen ajatteluuni positiivisella tavalla pelkistämällä ideoitani. Toivon, että kuulija saa kiinni luonnon tunnelmista ja pysähtyy hetkeksi musiikin äärelle.” (Jouko Tötterström, 2019.)

13.10.

SAKARI RAAPPANA

Klarinettikvintetto

Michal Konopinski (klarineti),
Mikko Sorri (1. viulu), Nadya Pugacheva
(2. viulu), Johanna Tuikka (alttoviulu),
Riina Salminen (sello)
Oulun kaupungintalo

13.10.

SAKARI RAAPPANA

Harm O’Nix

Antti Turtiainen (oboe), Jarno Heikkilä
(kitara), Riina Salminen (sello),
Tapio Lappalainen &
Sakari Raappana (elektroniikka)
Tuuran seurakuntakeskus, Oulu

14.10.

KAI NIEMINEN

In Broken Reflections

Zagros Ensemble
Musiikkitalo, Camerata, Helsinki

15.10.

MIOKO YOKOYAMA

Reflektorische Farblichtspiele nr. 4 & 5

Tempus Konnex ja Ensemble Linea
Bauhaus, Dessau, Saksa

19.10.

JUHA T. KOSKINEN

das zur Ruhe kommen

der Mondscheibe im Herzen

Patrik Kleemola (kitara), Jukka-Pekka
Vikman (viulu), Katja Kolehmainen (sello)
Turun Tuomiokirkko
Turun kitarafestivaali

25.10.

SAMI KLEMOLA

The Function of Figures as a Background

Vertixe Sonora Ensemble
Vigo contemporary art centre,
Black box, Vigo, Espanja

26.10.

ANDRUS KALLASTU

Disputationes

Repoo Ensemble: Leonora Palu (huilu),
Aare Tammesalu (sello), Jorma Toots
(piano), joht. Andrus Kallastu
Eliisabetin kirkko, Pärnu, Viro

30.10.

MAIJA HYNNINEN

Texture Notes: weak/strong

Quince Ensemble: Liz Pearse (sopraano),
Kayleigh Butcher (mezzosopraano),
Amanda DeBoer Bartlett (sopraano),
Carrie Henneman Shaw (sopraano)
California, Davis, USA

30.10.

JUHANI T. VESIKKALA

Mind Crimes

Juulia Pölönen (kantele)
Praha, Tšekin tasavalta

1.11.

VELI KUJALA

Concerto for Violin

and *Symphony Orchestra ”Auseil”*
Eriikka Maalimaa (viulu), Helsingin
kaupunginorkesteri, joht. Osmo Vänskä
Musiikkitalo, Helsinki

3.11.

CARITA HOLMSTRÖM &

ANNIKA CLEO

Sjung Sorgen!

Näyttämöllinen konsertti surun
kokemuksesta
Carita Holmström & Annika Cleo
(sävellykset, laulu ja säestys), Anna
Simberg (dramaturgia), Benita
Söderström (psykoterapia)
Hakasalmen huvila, Helsinki

8.11.

JUHANI T. VESIKKALA

Versa est

Bohuslav Martinů Philharmonic
Orchestra (Zlín), joht. Petr Louženský
Praha, Tšekin tasavalta

Kantaesittäjä

ERIIKKA MAALISMAA, VIULU

”Mitä villimpää ja oudompaa, sen parempi”, kuvailee viulisti Eriikka Maalismaa nykymusiikkimieltyksiään. Villiä ja outoa musiikkia freelancerina toimiva Maalismaa pääasiassa soittaakin. Ohjelmistoa on paljon, ja lisää saa tilaamalla.

Hiljattain kantaesitetyn Veli Kujalan Auseil-konserton tapaisten suurten teosten lisäksi Maalismaa tilaa aktiivisesti sooloviuluohjelmistoa. Jarkko Hartikaisen ja Ville Raasakan sävellykset on jo esitetty, ja tulossa on vielä sooloteokset ainakin Lauri Supposelta ja Minna Leinoselta vuosina 2020–2021. Soolokappaleiden sarjaa

on tarkoitus kasvattaa, ja niiden äänittäminen on myös Maalismaan suunnitelmissa. Myöhemmin vuonna 2020 on tulossa myös Jouni Hirvelän sävellys viululle ja kamariorkesterille, jonka Maalismaa ja Avanti! kantaesittävät Suvisoitossa.

Eriikka Maalismaa on soittanut uutta musiikkia oikeastaan aina. Hänen lapsuudenaikaisessa kotikaupungissaan Oulussa oli ja on edelleen aktiivisesti musiikkiopiston kanssa yhteistyötä tekeviä säveltäjiä. ”Oppilasorkesterissa ja kamariyhtyeissä soitimme muun muassa Sanna Ahvenjärven, Tapio Lappalaisen, Oliver Kohlenbergin ja muiden siellä päin asuvien säveltäjien teoksia. Siksi ei koskaan tuntunut siltä, että nykärin soittaminen olisi jotain erityistä. Toki kappaleiden vaatimustaso oli yleensä vähän perusohjelmiston biisejä korkeampi”, Maalismaa kertoo taustastaan.

Muutettuaan Helsinkiin Maalismaa ryhtyi orkesterityönsä ohella keikkailemaan nykymusiikkia paljon soittavissa yhtyeissä kuten Avanti!ssa. Kolmisen vuotta sitten hän jätti virkatyönsä Helsingin kaupunginorkesterissa, ja freelancerina nykymusiikin soittaminen korostui entisestään. Se oli aina tuntunut omalta jutulta.

Eriikka Maalismaa esittää erityisen mielellään performatiivisia teoksia, joissa on mukana liikettä ja muutakin kuin soittimella tuotettua ääntä; ”pelkän viulun” sijaan hän ajattelee muusikon olevan kokonaisuus. Idiomaattisuudesta hän ei ole yleensä kovin kiinnostunut, sillä sävellystä harjoitellessa usein selviää syy, miksi joku kohta on kirjoitettu niin hankalasti kuin se on. Ehkä haluttu sävy löytyykin muusikon epämukavuusalueelta.

Sävellysten tilaajana Maalismaa kertoo olevansa spontaani. ”Saatan innostua kuultuani joltain säveltäjältä esimerkiksi vain yhden biisin. Tai sitten saatan ihastua hänen ajatuksiinsa.” Hän myös sanoo olevansa helposti kyllästytävää sorttia, joten oman ohjelmiston tyylikirjon on syytä olla laaja. ”En ole kovin analyttinen tyylijen tai estetiikkojen suhteen. Jokaisella säveltäjällä on oma ääni. Tosin tonaalisuus nykymusiikissa tai tribuutit jollekin vanhalle eivät minua kauheasti kiinnosta.”

Mielikuvitus, huumori ja rajattomuus sen sijaan kiinnostavat.

eriikkamaalismaa.com
HAASTATTELU: HANNA ISOLAMMI

MAARIT KYTÖHARU

LOTTE ESTMAN-WENNSTRÖM

9.11.
CARITA HOLMSTRÖM

En gång måste våren vissna
Sanat: J.L. Runeberg
Eva-Christina Pietarinen (sopraano),
Henrik Berg (piano)
Runebergin kotimuseo, Porvoo

”När jag påbörjade arbetet med att komponera de två sångerna i helheten En gång måste våren vissna, ville jag hitta en dikt med en dramatisk berättelse för den första sången. En sådan hittade jag i dikten Under strandens granar lekte gossen från Idyll och Epigram. När man komponerar dylikt material har man självfallet i det undermedvetna referenser som Sibelius och Schubert i bakgrunden och jag lät medvetet Schuberts liknande berättelse i dikten och sången Erköning påverka mig. Detta kan man höra i pianoackompanjemangets vänster hand. Efter denna omfattande och dramatiska sång ville jag ha en annan sång med motsatt stämning, ett uttryckligt lugn, och hittade den vackra dikten Vaggsång för mitt hjärta. Dess lugnande, vaggande ackompanjemanget får bära och vyssa dikten till ro.” (Carita Holmström, 2019.)

9.11.
ALEX FREEMAN
Cathedral of Spring
Somnium Ensemble, joht. Tatu Erkkilä
TempPELLIAUKION kirkko, Helsinki
Somnium Ensemblen tilaus

12.11.
JUHANI T. VESIKKALA
Wahnsinnspfeiff
Hiski Wallenius (urut)
Tuomiokirkko, Helsinki

14.11.
HARRI AHMAS
Jousikvartetto nr. 2
Sinfonia Lahti String Quartet
Sibelius-talo, Lahti

HEINI LEHVÄSLAHO

14.11.
TOMI RÄISÄNEN
Portal
I. Down the Rabbit-Hole
II. Red Pill
III. 9 ¾
IV. Ruby Slippers
V. Wormhole
Heigo Rosin (soolomarinba), Kymi Sinfonietta, joht. Olari Elts
Kuusankoskisali, Kouvola
Kansainvälisen Uuno Klami -sävellyskilpailun finaali.

”Konserton aloittaa kuva kiiruhtaan koikkelehtivasta kanista ja Liisasta, joka kaninkoloon pudottuaan leijailee alas ihmemaahan. Toinen osa viittaa Matrix-elokuvaan, jossa puhelinlinjoja pitkin siirrytään dystooppisen reaali maailman ja virtuaalitodellisuuden välillä. Osan erikoisuutena mainittakoon orkestroidut DTMF- eli puhelimen äänitaajuusvalintaäänet. Orkesterin puhallinsoittimet ”kilauttavat” muun muassa Paluu Tulevaisuuteen

-elokuvan Emmett ”Doc” Brownille ja jopa itse Jumalalle. Harry Potterin taikamaailmaan astutaan Lontoon King’s Crossin rautatieaseman laiturin 9 ¾ kautta. Kolmannen osan äänimaisema vuorottelee pikajunien tuottaman Doppler-ilmiön ja höyryjunien puksutuksen välillä.

Yksi elokuvahistorian hienoimmista hetkistä koetaan, kun Dorothy astuu ulos pyörremyrskyn riepottelemasta talostaan Ozin satumaahan; mustavalkoisena alkanut elokuva syttyykin yhtäkkiä väriiloistoon. Jotain tämän kaltaista olen tavoitellut Ruby Slippers -osan muutoin tornadon tapaan pyörivän musiikillisen tekstuurin lomassa. Teoksen päättävässä osassa liidetään avaruudessa vääjäämättömästi kohti mustaa aukkoa. Siellä lymyävä madonreikä toimii portaalina toiseen ulottuvuuteen; näin ainakin scifi-kirjallisuudessa.” (Tomi Räisänen, 2019.)

14.11.
PERTTI JALAVA
Altoviulukonsertto
Kymi Sinfonietta, joht. Olari Elts
Kuusankoskisali, Kouvola
Kansainvälisen Uuno Klami -sävellyskilpailun finaali

15.11.
PEKKA JALKANEN
Äärettömän syli
Rody van Gemert (kitara), Eija Kankaanranta (kantele), Assi Karttunen (cembalo)
ESA PIETILÄ
Fata Morgana
Assi Karttunen (cembalo)
TempPELLIAUKION kirkko, Helsinki

16.11.
OLLI KORTEKANGAS
Luotujen virsi – Missa brevis
Teksti: trad., Pekka Kivekäs
Helsingin konservatorion lapsi- ja nuorisokuorot, Kannelmäen ja Hakunilan seurakuntien lapsikuorot, joht. Anna Nora Mikael Agrocolan kirkko, Helsinki

16.11.

HARRI WESSMAN

Concertino harmonikalle ja jousiorkesterille

Anita Agnas (harmonikka), Falunin konservatorion jousiorkesteri
Tukholman kuninkaallinen musiikkikonservatorio, Ruotsi

16.11.

SAULI ZINOVJEV

Requiem

Mattias Rodrick (sello), Gustaf Sjökvists Kammarkör, joht. Florian Benfer
Ersta kyrka, Tukholma, Ruotsi

HEIKKI TUULI

20.11.

ESA PIETILÄ

Saturn - Fantasy for Tenor saxophone and Church Organ

Esa Pietilä (tenorisaksofoni),
Pétur Sakari (urut)
Kuusankosken kirkko
Kuusankosken kirkkomusiikkiviikko

"Saturn muotoutui suunnitteluvaiheessa sisarteokseksi aikaisemmin säveltämälleni kappaleelle nimeltä Jupiter. Olen aina ollut kiinnostunut avaruudesta, tähtitieteestä ja niihin liittyvistä ilmiöistä. Saturn jatkaa tuotannossani tätä samaa tematiikkaa. Saturnuksen kaasukehä on ihmeellisellä tavalla itselleni ollut kiehtova ja vangitseva abstraktio. Saturn teoksena on ikään kuin pyörre tai spiraali, joka saa uutta voimaa ja kierroksia edetessään

ajassa. Teoksen pyörteessä ajan käsite ja abstraktio ovat suurennuslasin alla; Saturn kyseenalaistaa ajan käsitteen moniulotteiseksi. Teos ikään kuin manipuloi aikaa, jossa jokainen uusi kierros spiraalissa sen sijaan, että jatkaisi perinteistä aikajanaa, onkin uusi peili tai peli – muoto, joka viittaa yhtä aikaa nythetken kautta äskettäin tapahtuneeseen ja tulevaan. Ajan erilaiset vääristymät ovat edellä mainitun kautta teoksessa läsnä." (Esa Pietilä, 2019.)

21.11.

JAIME BELMONTE & TUOMAS KETTUNEN

Concerto for Film and Orchestra

Elokuva ja Performanssi:
Paola Guzman Figueroa, Lasse Vairio, Salonen Verner, Appu Jasu
Lappeenrannan kaupunginorkesteri, joht. Vytautas Lukočius
Lappeenranta-sali

21.11.

JUHANI T. VESIKKALA

In Oversight of Allegory

Dektetti, joht. Petr Louženský
Praha, Tšekin tasavalta

22.11.

JYRKI LINJAMA

himmeä, kirkas, himmeä...

Viisi laulua baritonille ja pianolle
Eeva-Liisa Mannerin runoihin
Aarne Pelkonen (baritoni),
Juho Alakärppä (piano)
Balderin sali, Helsinki

22.11.

ULF LÅNGBACKA

Den halvfärdiga himlen

Ceciliakören, joht. Pia Bengts
Matteuksen kirkko, Helsinki

23.11.

TOMI RÄISÄNEN

Verso

Ensemble Klangrauschen: Liz Farrell (alttoviulu), Maria Yamanaka (alttoviulu), Heiko Maschmann (kontrabasso), Ninon Gloger (piano)
Essigfabrik, Lyypekki, Saksa

27.11.

SAMI KLEMOLA

[uusi teos]

15 monofonista syntetisaattoria
Black Box, Musiikkitalo, Helsinki
MuTeFest 2019

27.11.

MINNA LEINONEN

Rememoror

PAAVO KORPIJAAKKO

Last Night It Was Visited

By Laura Palmer

HENRI SOKKA

Völjy

PETRI NIEMINEN

Aleppo2017

Ville Hautakangas (piano)
Tampere-talo, pieni sali

28.11.

SEBASTIAN HILLI

The Tempered Suite

PERTTU HAAPANEN

[uusi teos]

Petri Kumela (mikrotonaalinen kitara)
Camerata, Musiikkitalo, Helsinki

29.11.

SID HILLE

Spheres and Dances

Virpi Taskila (viulu ja elektroniikka)

Improvisaatioita Hillen luonnosten pohjalta

Virpi Taskila (viulu, elektroniikka),

Sid Hille (piano)

Temppeliaukion kirkko, Helsinki

29.11.

PAULIINA ISOMÄKI

Pater noster

Panu Ihatsu (oboe), Akademiska

Orkestern vid Åbo akademi,

joht. Sauli Huhtala

Turun tuomiokirkko

Osa *Vuorisarna*-oratoriota, uuden

version kantaesitys

Kantaesittäjä

**VILLE HAUTAKANGAS,
PIANO**

Pianisti Ville Hautakangas pitää nykymusiikin soittamista vapauttavana: "Uuden musiikin esittäminen on löytöretkeilyä sekä muusikolle että yleisölle.

Suhtaudun jotenkin mielikuvituksellisemmin ja vapautuneemmin uuteen musiikkiin kuin perusohjelmistoon", hän kertoo. "Toisaalta kaikki musiikki tulee jollain tapaa perinteestä, ja uudesta musiikista voi taas ammentaa uusia näkökulmia klassikoihin."

Uuden musiikin soittaminen alkoi kiinnostaa Hautakangasta jo 2000-luvun alkuvuosina, kun hän opiskeluaikoinaan osallistui Pirkanmaan ammattikorkeakoulun (nykyisen TAMKin) sävellysluokan konsertteihin ja kansainvälisiin sävellyskoulutusperiodeihin. Nykyisin Hautakangas on integroitunut tamperelaiseen musiikkielämään monella tasolla; muusikontyönsä ohessa hän on myös musiikki-piireissä suosittu valokuvaaja.

Eniten nykymusiikkia Hautakangas esittää TampereRawn riveissä. Ensemble perustettiin vuonna 2001 uuden musiikin soittamisesta innostuneiden Tampere Filharmonian muusikoiden aloitteesta, ja se kantaesittää uusia teoksia jatkuvasti. Myös Tampere Filharmonian ja Sinfonia Lahden ohjelmistoissa Hautakankaan eteen tulee kantaesityksiä noin kerran konserttikaudessa.

Kuluvalla kaudella Hautakankaalla on lisäksi käynnissä myös sooloprojekti, jonka aikana hän kantaesittää tilaamansa uudet teokset kahdeltatoista Tampereelle kytköksissä olevalta säveltäjältä. Säveltäjät ovat Cecilia Damström, Ilari Laakso, Tuomas Turriago, Matilda Seppälä, Paavo Korpijaakko, Petri Nieminen, Minna Leinonen, Henri Sokka, Roope Mäenpää, Jami Kianto, Jonne Valtonen ja Roger Wanamo. Konserteista kaksi ensimmäistä (6.3.

ja 27.11.2019) on jo takana, mutta kolmas on tulossa keväällä 2020 Tampere-talon pieneen saliin.

"Numero 12 ja sen kerrannaiset ovat antaneet muodon monille pianokokoelmille. Päädyin tilaamaan 12 pianoteosta, koska alkuperäisenä ajatuksenani oli esittää uusi sävellys joka kuukausi vuoden ajan. Se ei kuitenkaan ollut konserttien järjestämisen kannalta järkevää", Hautakangas avaa konserttisarjansa taustoja. Tilatut teokset saavat kantaesityksensä kolmessa osassa, neljä sävellystä kussakin konsertissa. Hautakangas tunsu kaikki 12 säveltäjää entuudestaan, mutta koska Tampereella on vireä ja aktiivinen säveltäjäyhteisö, mahdollisia nimiä olisi ollut paljon enemmänkin.

Suosikkisäveltäjää tai -tyyliä Hautakankaalla ei ole, vaan kaikki laadukkaasti tehty musiikki kiinnostaa. "Luulen, että suosikkiteokseni on aina juuri sillä hetkellä työn alla oleva", hän kertoo. "Jokaisen

säveltäjän uniikkia kieltä pitäisi pyrkiä ymmärtämään mahdollisimman hyvin." Tämän vuoksi Hautakangas keskustelee mielellään säveltäjien kanssa teosten tulkinnoista.

Ville Hautakangas pitää uuden musiikin esittämistä erittäin tärkeänä osana työnkuvaansa: "Musiikot pitävät teokset hengissä. Kaikki musiikkikulttuurihan perustuu siihen, että musiikkia esitetään, ja vaikuttavimmat teokset halutaan kuulla aina uudelleen."

📍 pianovilho.com

HAASTATTELU: HANNA ISOLAMMI

VILLE HAUTAKANGAS

VILLE VIMPÄRI

29.11.

JUHA PISTO

Kantaatti "Korkeimman suojassa"
Lapin sotilasorkesteri,
Pohjois-Suomen reserviläiskuoro,
joht. Jaakko Nurila
Oulun tuomiokirkko

"Kyseessä on Pohjoisen maanpuolustusalueen kirkkojuhlaan syksyille 2019 tilattu viisiosainen teos. Musiikillisia lähtökohtia ovat suomalainen kansankoraali sekä varhaiskristillinen musiikkiperinne. Tekstit ovat Raamatusta ja niitä yhdistää sana "varjelus". Sävelkieleen on tietoisesti haettu erilaisia vastapareja. Näitä ovat esimerkiksi tonaalisuus ja atonaalisuus sekä suomalainen kansankoraali ja varhaiskristillinen, juutalainen musiikkiperinne. Sävellystyön aikana on ollut yllättävää havaita, miten kulttuurisesti erilaisista ympäristöistä nousevista asioista löytyy kiinnostavia yhteyksiä, ja ne voivat sulautua samaan nimittäjään menettämättä omaa iteisarvoaan." (Juha Pisto, 2019.)

30.11.

SAMI KLEMOLA

[uusi teos]
defunensemble
ASTA HYVÄRINEN
Peloton
defunensemble & Asta Hyvärinen (solisti)
WHS Teatteri, Helsinki

5.12.

MINNA LEINONEN

Close your eyes, what do you see?
defunensemble, Heta Kuchka
(visualitointi)
Myymäla 2, Helsinki
Teos koostuu audiovisuaalisista
installaatioista ja se on esillä galleriassa
5.–20.12.2019

19.12.

SAMPSA ERTAMO

Maa jota ei ole
Vokaaliyhtye Incanto, Kamariorkesteri
Refugium musicum, joht. Jukka Jokitalo
Kallion kirkko, Helsinki

2020

10.1.

ROOPE MÄENPÄÄ

Kumouksellisuus
Niillas Holmberg (joiku), Lapin
Kamariorkesteri, joht. John Storgårds
Korundi, Rovaniemi

19.1.

RIIKKA TALVITIE

Kierrätysäkeet
Länsi-Helsingin musiikkiopiston
oppilaat ja opettajat
HAM, Helsinki
Teos pohjautuu musiikkiopistoissa
esitettävään kierrätysmateriaaliin

1.2.

JUHA LEINONEN

Nous
Didrichsenin taidemuseo, Helsinki
Taiteilija Kuutti Lavosen taidenäyttelyn
avajaiset

MAARIT KYTÖHARJU / MUSIC FINLAND

6.2.

TIMO-JUHANI KYLLÖNEN

*Unohdetut sankarit op. 98. Oratorio-
ooppera sinfoniaorkesterille,
laulusolisteille ja sekakuorolle*
Libretto: Maritza Núñez
Lohjan kaupunginorkesteri, Chorus
Cathedralis Aboensis (CCA-sekakuoro)
laulusolisteja
Turun tuomiokirkko

"Muutama vuosi sitten oululainen sukututkija otti minuun yhteyttä ja kysyi kiinnostaisiko minua säveltää oratorio-ooppera yhteisestä sukulaisestamme Turun arkkipiispa Paavali Juustenista (1516–1575). Katedraali Soi -festivaalin taiteellinen johtaja Jukka Pietilä kiinnostui ajatuksesta ja tilasi minulta teoksen kantaesitettäväksi Turun tuomiokirkossa, jonne Paavali Juusten on haudattu. Unohdetut sankarit kertoo piispa Paavali Juustenista ja neuvotteluista livana Julman kanssa. Neuvotteluiden aikana Juusten oli vankina Moskovassa pitkän ajan livana Julman määräyksestä. Hänen kanssaan oli vangittu monia suomalaisia, joista osa sai surmansa. Oratorio-ooppera viittaa ennen kaikkea heihin. Teoksessa on myös yhteyksiä nykyiseen kansainväliseen tilanteeseen; siinä on tärkeä sanoma naisen asemasta (#metoo) keskiajan Suomessa Ruotsin kuningatar Katarina Jagellonian kautta. (Timo-Juhani Kyllönen, 2019.)

7.2.

TOMI RÄISÄNEN

Axis Mundi
Mikko-Pekka Svala (fagotti), Noora
Van Dok (kontrafagotti), Lapin
kamariorkesteri, joht. John Storgårds
Rovaniemi

9.2.

KALEVI AHO

Solo XV marimballe
Martin Grubinger (marimba)
Konzerthaus, Wien, Itävalta

15.2.

JUHA LEINONEN

String Quartet no. 2
Palmgren Quartet: Ion Buinovschi (viulu),
Stefan Kavén (viulu), Kei Ito (alttoviulu),
Béla Bánfalvi (sello)
Raatihuone, Pori

VILLE HAUTAKANGAS

20.2.

ROOPE MÄENPÄÄ

Hipinäaasi apinahiisi
Tampere Filharmonia, joht.
Jan Söderblom, kertoja: Aimo Räisänen
Tampere-talo

"Hipinäaasi apinahiisi -musiikkisatu perustuu Ville Hytösen samannimiseen kirjaan (Tammi, 2013). Hipinäaasi apinahiisi on lempeän anarkistinen tarina keuhkorikoisesta aasista ja suuresta apinasta – toiseuden, yksinäisyyden ja hyväksynnän teemoista. Tampere Filharmonian tilaama musiikkisatu on sinfoninen runoelma orkesterille ja kertojalle. Tyyliillisesti se

yhdistelee ennen kaikkea leikkisästi perinteistä ja modernimpaa musiikillista ilmaisua. Sävellyksen musiikillisessa keskiössä on fantastinen luontomaisema ja keuhkoistaan hipisevän aasin matka läpi ennakkoluuloisia ja ymmärtämättömiä kanssaeläimiä vilisevän metsän. Tämä matka saa sävellyksessä perin sinfonisen muodon. Sävellystä on vahvasti inspiroinut alkuteoksen *Matti Pikkujämsän* voimakas ja ekspressiivinen kuvitus. Sadun tematiikka on ajaton ja ajankohtainen – se puhuttelee yli sukupolvien." (Roope Mäenpää, 2019.)

25.2.

MIIKA HYYTIÄINEN

Impossibilities 25/2/2020
Dejana Sekulic (viulu),
Miika Hyytiäinen (viulu)
Huddersfieldin yliopisto, UK
Korjattu ja laajennettu versio aiemmasta
teoksesta *Impossibilities of 3/6/2019*

28.2.

MIKKO HEINIÖ

Syvyyden yllä tuuli
Teksti: Lassi Nummi
Ville Rusanen (baritoni), Turun yliopiston
kuoro ja Turun filharmoninen orkesteri,
joht. Tomas Djupsjöbacka
Logomo, Turku
Turun yliopiston 100-vuotisjuhlien tilaus

15.3.

MIKKO HEINIÖ

Kitarasonaatti
Patrik Kleemola (kitara)
University of Colorado Boulder, USA

20.3.

KAIJA SAARIAHO

Vista
Helsingin kaupunginorkesteri,
joht. Susanna Mälkki
Musiikkitalo, Helsinki

28.3.

TUOMAS KETTUNEN

[uusi teos]
Antero Pellikka (kitara)
Kitara Nova -festivaali, Helsinki

31.3.

TOMI RÄISÄNEN

[uusi teos]
Violin Duo Miolina: Mioi Takeda &
Lynn Bechtold
New York, USA

1.4.

SAULI ZINOVJEV

Pianokonsertto
Vikingur Ólafsson (piano), Radion
sinfoniaorkesteri joht. Klaus Mäkelä
Musiikkitalo, Helsinki

4.4.

MINNA LEINONEN

Alma!
Libretto: Hanna Weselius
Tuuli Lindeberg (sopraano), Olga Heikkilä
(sopraano), CHANGEensemble, joht.
Jutta Seppinen, Tanssiteatteri MD, Petri
Kekoni (koreografia ja ohjaus), Jussi
Suonikko (äänisuunnittelu)
Hällä, Tampere

6.4.

KALEVI AHO

Kvartetto harmonikalle ja jousitriolle
Janne Rättyä, harmonikka ja Zilliacus-trio:
Cecilia Zilliacus (viulu), Johanna Persson
(alttoviulu), Kati Raitinen (sello)
Konserthuset, Tukholma, Ruotsi

8.4.

LAURI MÄNTYSAARI

Élégie
Mikko Luoma (harmonikka)
Sibelius-museo, Turku

9.4.

SEBASTIAN DUMITRESCU

Digital life
Jocelyne Roy (huilu ja elektroniikka)
Chapelle Historique du Bon Pasteur,
Montréal, Québec, Kanada

17.4.

MIKKO HEINIÖ

Täällä, kaikkialla
Teksti: Juha Vakkuri
Polyteknikkojen kuoro,
joht. Saara Aittakumpu
TempPELLIAUKION kirkko, Helsinki
Omistettu Juha Vakkurin muistolle

18.4.
CECILIA DAMSTRÖM
[uusi teos]
Pekka Kuusisto (viulu)
Valkoinen sali, Helsinki

23.4.
KARI TIKKA
Rakkaus on väkevä kuin kuolema
Aarne Pelkonen, Jenni Lähtilä, Esa Ruuttunen, Satu Vihavainen, Aki Alamikkotervo, Jussi Vanttinen, Hannu Forsberg, Brevis Nova-kuoro ja lapsikuoro, Helsinki Chamber Orchestra, joht. Kari Tikka
Aleksanterin teatteri, Helsinki

25.4.
PEKKA JALKANEN
Ilo
Kristi Myhling (kantele)
Arvo Pärt -keskus, Tallinna, Viro

3.5.
ROOPE MÄENPÄÄ
Kolloidi
JAMI Kianto
[uusi teos]
JONNE VALTONEN
14.4k handshake
ROGER WANAMO
[uusi teos]
Ville Hautakangas
Pieni sali, Tampere-talo

GRZEGORZ STEC

6.5.
PERTTI JALAVA
Kun heräsit astuin sisään ja jätin oven auki
Lorien Trio
Wäinö Aaltosen museo, Turku
Pertti Jalavan 60-vuotiskonsertti

"Sävelsin vuonna 2010 Lorien Trion tilauksesta teoksen Kun nukuit avasin oven ja kävelin ulos lämpimään yöhön. Teos on esitetty muutamia kertoja Puolassa ja Unkarissa, ja äänite siitä on julkaistu levylläni Into a Warm Night, mutta Suomen ensiesitys tapahtuu vasta nyt sävellyskonsertissani Lorien Trion toimesta.

Tämä yöjuoksulle livahtaminen kaiheri sen verran mieltäni, että oli lopulta, vuosikymmenen jälkeen, pakko säveltää jatko-osa yhtä ytimekkäällä otsikolla Kun heräsit astuin sisään ja jätin oven auki.

Tämän trion instrumentaatio (huilu, harppu ja alttoviulu) on niin leimaantava, etten lähtenyt kummallakaan

kerralla pieniä piristäviä ryydityksiä lukuun ottamatta pyristelemään sitä vastaan. Sen sijaan pyrin hyödyntämään kokoonpanon luonnollista ilmaisuvoimaa. Näin lopputuloksesta tuli hyvin lyyriinen ja unenomainen.

Koko tarina, eli molemmat teokset, on nyt kuultavissa sävellyskonsertissani. Mutta ovihan jäi auki..." (Pertti Jalava, 2019.)

16.5.
PASI LYYTIKÄINEN
Enkeli huusi armoitetulle
Kamarikuoro Kryostomos, joht. Mikko Sidoroff
Joensuun kirkkomusiikkipäivät

20.5.
ILKKA HAMMO
[uusi teos]
Tampere Filharmonia, joht. Erkki Lasonpalo
Tampere-talo

Toukokuu [s.a.]
JENNAH VAINIO
Let it be Forgotten
Juvenalia-kuoro, joht. Matti Järvinen
Sellosali, Espoo

26.6.
KALEVI AHO
Sonaatti kitaralle
Petri Kumela (kitara)
Villaforss, Forssa

Päätoimittajalta

Kasvava kuhina

Ruohonjuuritason sävellysopetus on maassamme aktiivisempaa kuin koskaan. Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma korostaa säveltämistä ja luovia taitoja.

Suomen Säveltäjien opetussuunnitelmatyöryhmä on tehnyt arvokkaita linjauksia. Myös tutkimusta säveltäjäksi kasvattamisesta ja sävellysopetukseen hakeutumisesta tehdään.

Lisäksi musiikkiohjelmistojen ja -teknologioiden kehittyminen on mahdollistanut säveltämisen myös koulutusinstituutioiden ulkopuolella ja hyvin vähäisin etukäteistaidoin. Näitä asioita on käsitelty ansiokkaasti edellisissä *Komposition* numeroissa.

Kasvualueella siis kuhisee. Tämä on hedelmällinen lähtökohta sille, mihin puheenjohtaja **Antti Auvinen** tämän lehden pääkirjoituksessa viittaa: tulevaisuudessa taidemusiikin tulee

olla tasapuolisesti saavutettavissa ja sen tulee ammentaa niin nykyhetkestä kuin historiasta.

Jotta taidemusiikki pysyy jatkossakin merkittävänä kulttuuri-ilmiönä, tulisi kuhinan ulottua latvuksiin asti. Tarvitaan monipuolista ja -arvoista, yhteiskunnan muutoksiin reagoivaa sävellysopetusta kaikilla koulutusasteilla. Tampereen ammattikorkeakoulun taannoinen päätös lakkauttaa säveltäjäkoulutus on siksi äärimmäisen valitettava.

Tulee väistämättä mieleen, että ylintä taidealan opetusta maassamme antavalla Taideyliopistolla olisi tässä kullannarvoinen tilaisuus. Eikö olisi aika perustaa Sibelius-Akatemiaan toinen sävellyksen professori? Monilla muilla musiikin menestysaloilla useampi professori jo on. Miksei sävellyksessä?

Lisäprofessori toisi alalle kulttuurista ja koulutuspoliittista arvostusta ja olisi musiikkimme keskeisen vahvuusalueen tukemista. Painopistealueiltaan erilaisiksi määriteltyinä professorit edistäisivät moniarvoisuutta, heijastaisivat laajasti aikamme taiteellisia virtauksia ja korostaisivat musiikin ja yhteiskunnan kytköksiä. Uusi professori voisi painottaa esimerkiksi pedagogisesti, media-suuntautuneesti (kuten elokuva- ja pelimusiikki) tai sitten sävellysestetiikaltaan nykyaikaisen vahvuusalueita täydentävästi, vaikkapa elektronimusiikkiin tai äänitaiteeseen.

On lukuisia tapoja tehdä uutta taidemusiikkia. Uusi itää moninaisuudesta.

JUHA TORVINEN
Kirjoittaja on musiikkiteoriija.

EIKÖ OLISI AIKA PERUSTAA SIBELIUS-AKATEMIAAN TOINEN SÄVELLYKSEN PROFESSUURI? MONILLA MUILLA MUSIIKIN MENESTYSALOILLA USEAMPI PROFESSORI JO ON. MIKSEI SÄVELLYKSESSÄ?

AJ SAVOLAINEN

ILKKA AUNU - JAIME BELMONTE - TUOMAS KETTUNEN
Nykkäriöverit -
sävellysohjelmoijien
maisterikonsertti
to 7.11.2019 klo 19
Camerata, Musiikkitalo, Helsinki

SÄVELLYS- KONSERTEJEJA

PERTTI JALAVA
60-vuotiskonsertti
ti 5.5.2020 klo 19
Wäinö Aaltosen museo

KEVÄÄN 2020 TÄRKEITÄ PÄIVÄMÄÄRIÄ

31.1.

**MATKA-AVUSTUSTEN
HAKUAIKA PÄÄTTY**

Kohde: vuoden 2019 aikana tehdyt työmatkat

**SÄVELLYSKONSERTTIAVUSTUSTEN
HAKUAIKA PÄÄTTY**

Kohde: vuonna 2020 pidettävät konsertit

25.-26.1.

**DORICO-OHJELMISTON
ALKEISKURSSI**

Kampin Huippu

28.3.

YHDISTYKSEN VUOSIKOKOUS

3.4.

KEVÄTSEMINAARI

Tampere Biennalen yhteydessä

4.4.

KEVÄTKOKOUS

Tampere Biennalen yhteydessä

TOUKOKUU

DORICO-KLINIKKA

ohjelmistoa jo käyttäneille säveltäjille

KOMPOSITIO

1/2020

ilmestyy

12.6.